

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

BROTTSOFFERGESTALTNING DÅ & NU

En komparativ studie om hur brottsoffer gestaltas i tidningsartiklar publicerade av Aftonbladet & Svenska Dagbladet år 1990 respektive år 2021.

Författare: Agnes Pethrus & Linnéa Stenberg

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Vårterminen 2022

Handledare: Alexandra Franzén

ABSTRAKT

Författare: Agnes Pethrus & Linnéa Stenberg

Titel: Brottsoffergestaltning då & nu

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Alexandra Franzén

Sociologiska institutionen, vårterminen 2022

Att människor påverkas av de gestaltningar som media förmedlar är allmänt känt. Detta påverkar bland annat brottsoffer. Ur ett historiskt perspektiv har brottsoffrets roll i samhället förändrats från att knappt existera till att lyftas fram och synliggöras. Att kartlägga olika mediers gestaltning av brottsoffer över tid är därför av intresse ur flera perspektiv. Syftet med denna studie är att bidra med kunskap om hur brottsoffer gestaltas då och nu i media. För att jämföra nyhetsrapporteringen mellan olika media samt över tid har två tidningar valts ut samt två årtal. Detta för att avgränsa studien. De tidningar som är föremål för jämförelsen är Aftonbladet, i egenskap av kvälls- och nättidning, samt Svenska Dagbladet, som räknas som tredje största dagstidningen i Sverige. Årtalen som kontrasteras är år 1990 och 2021. Det empiriska materialet består av sammanlagt 513 artiklar som analyserats med hjälp av en kvalitativ komparativ innehållsanalys. Kodningsschema har skapats för att strukturera materialet som i sin tur utformats till meningsbärande enheter, följt av teman. Uppsatsen har sedan analyserats med avstamp i teorierna *det Ideala offret* av Nils Christie och *Gestaltningsteorin* av Jesper Strömbäck i kombination med tidigare forskning. Sammanfattningsvis visar resultatet tendenser som är unika för respektive år samt likheter och skillnader. Ett tema är gestaltningen av kvinnor respektive män. År 1990 gestaltades kvinnor som svaga brottsoffer och män som starka brottsoffer medan år 2021 gestaltades båda könen som svaga i förhållande till gärningspersonen. Målande gestaltningar av brottsoffer var vanligt förekommande år 1990. Ifrågasättande gestaltningar av brottsoffrets trovärdighet förekom under båda åren, speciellt i relation till brottsoffer med kriminell bakgrund, undantaget äldre brottsoffer. Resultatet visar också att de båda tidningarna gestaltar brottsoffer på tämligen likvärdigt sätt.

Nyckelord: *brottsoffer, ideala offer, gestaltningsteorin, nyhetsmedia, tidningsartiklar.*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INTRODUKTION	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
2. TIDIGARE FORSKNING	7
2.1 Forskning om brottsoffer	7
2.2 Forskning om gestaltning i media	8
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	9
3.1 Det Ideala Offret av Nils Christie	9
3.1.1 Teoridiskussion	11
3.2 Gestaltningsteorin av Jesper Strömbäck	11
3.2.1 Teoridiskussion	13
4. METOD	13
4.1 Material	13
4.1.1 Tidningarna	13
4.1.2 Urval & avgränsning	14
4.1.3 Materialinsamling	15
4.2 Komparativ metod och innehållsanalys	15
4.3 Studiens kvalitet	16
4.4 Metoddiskussion	18
5. RESULTAT OCH ANALYS	19
5.1 Återkommande teman i tidningsartiklar år 1990	20
5.1.1 Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp	20
5.1.2 Ifrågasättande av brottsoffer	22
5.1.3 Delanalys	23
5.2 Återkommande teman i tidningsartiklar år 2021	25
5.2.1 Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp	25

5.2.2	<i>Ifrågasättande av brottsoffer</i>	28
5.2.3	<i>Äldre brottsoffer</i>	29
5.2.4	<i>Delanalys</i>	30
5.3	Likheter och / eller skillnader	33
5.3.1	<i>År 1990 och 2021</i>	33
5.3.2	<i>Aftonbladet och Svenska Dagbladet</i>	34
5.3.3	<i>Delanalys</i>	35
6.	SLUTSATSER	37
6.1	Avslutande reflektioner	38
6.2	Förslag till vidare forskning	40
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	41
	Tryckt skrift	41
	Elektroniska resurser	42
	Refererade tidningsartiklar	44
	<i>Tryckta</i>	44
	<i>Elektroniska</i>	46

1. INTRODUKTION

1.1 Problemformulering

Brottsoffer, och synen på brottsoffer, är ett omdiskuterat ämne. Ett brottsoffer kan definieras som en person som blivit utsatt för brott, är ett vittne, anhörig eller någon som försökt ingripa vid gärningen (UN General Assembly 1985). Brottsofferjouren (u.å) skriver att "Brottsoffer som inte är "ideala brottsoffer" kan ha mycket svårare att få den hjälp hon eller han har rätt till" för att de "inte motsvarar förväntningarna på hur ett brottsoffer "ska" vara". Skulle ett brottsoffer inte få den hjälp och det skydd som denne har rätt till kan det förhöja risken för att individen utsätts för brott igen (Brottsofferjouren u.å.). Under senare tid har fokus riktats speciellt mot brottsoffers enskilda integritet till följd av förändringar både i rättsväsendets konstruktion av brottsoffer genom ny lagstiftning, men också samhällets syn på brottsoffer överlag (Wahlberg 2019). Dessa förändringar kan i sin tur tänkas påverka den problematisering som ovan citerats av Brottsofferjouren (u.å.).

Den första "riktiga" forskningen om brottsoffer skrevs år 1967 i USA, men det var först i mitten på 1970-talet som brottsoffer blev en del av en mer global process där de involverades i strategier för att förhindra denna tids problematiskt ökade brottslighet (Walklate 2007, ss. 2-3). Under 1970-talet fick brottsoffer dessutom sin första legitima roll i Sverige då begreppet brottsoffer blev en del av det svenska språket (Tham 2001, s. 27). Detta var även årtiondet då viktimologin, läran om brottsoffer, växte fram och ett begränsat antal privata och frivilliga jourer grundades för att skapa stöd till behövande brottsoffer (Åkerström & Sahlin 2001, ss. 17, 28). Före 1970 var mängden viktimologisk forskning mer av det sparsamma slaget och den forskning som existerade var främst inriktad på tankar om hur brottsoffret själv föranlett och provocerat fram sin egen viktimisering, såsom exempelvis att en kvinna uppmuntrat en man till att våldta henne (Tham 2001, ss. 27-29). I och med att brottsoffrets roll uppmärksammades under 1970-talet skedde en del förändringar. Kvinnoemisshandel gick exempelvis från att ses som ett privat, undanskymt och skamset problem till att ses som ett samhällsproblem (Andersson & Lundberg 2001, ss. 63-64). Denna omvändning har fått mer och mer uppmärksamhet i massmedier, mycket tack vare spridningen av kvinnojourer och ökad mängd forskning inom området (Andersson & Lundberg, ss. 63, 68). Under 1980-talets mitt bildades även flertalet brottsofferjourer, vilka fortsätter öka än idag (Ryding 2001, s. 156). De flesta brottsofferorganisationer bildades dock först efter 1990-talet (Tham 2001, s. 27). Även om föregående årtionden varit viktiga för

brottsoffrets status i samhället var det först under 1990-talet som brottsoffer fick en mer erkänd status i samhället (Walklate 2007, s. 3). Bland annat etablerades Brottsoffermyndigheten, "Sveriges expertmyndighet för brottsofferfrågor", den 1 juli 1994 som kommit att bli en viktig komponent i att synliggöra brottsoffers rättigheter, behov och intressen (Brottsoffermyndigheten u.å.). Men trots att brottsoffer har uppmärksammats mer och mer över tid så har nya problem skapats. Ett av dessa problem skildrar Veronika Burcar Alm (2005, s. 12) i sin avhandling *Gestaltningar av offererfarenheter; Samtal med unga män som utsatts för brott* där hon förklarar att "Idag, när brottsoffret har hamnat i blickpunkten, är förhållandet i hög grad det omvända: män som offer är sällan föremål för forskning. I vissa typer av offerundersökningar utesluts män helt och hållet".

Synen på brottsoffer kan således skilja sig över tid och är under ständig förändring. Hur brottsoffer gestaltas i svenska tidningar är följaktligen en intressant företeelse att studera utifrån denna sammanfattning av brottsofferbegreppets historia. Sättet att skriva om brottsoffer kan ha stor vikt för vilket synsätt individer har gentemot brottsoffer (Nilsson 2012, s. 137). Nyhetsforum innehar på så vis en maktposition genom sitt omfattande inflytande på befolkningen och är därför av intresse att studera.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att bidra med kunskap om hur brottsoffer gestaltas då och nu i svensk nyhetsmedia. För att jämföra nyhetsrapporteringen mellan olika media samt över tid har två tidningar valts ut samt två årtal. Som en avgränsning kontrasteras tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet i relation till år 1990 och 2021. Genom denna jämförelse kan eventuella förändringar påvisas i gestaltningen av brottsoffer. Studien är ett litet bidrag till ett mycket större forskningsfält som handlar om allmänhetens syn på brottsoffer via nyhetsrapportering. Detta är av vikt då gestaltning av brottsoffer både kan tänkas hjälpa brottsoffer, men också få motsatt effekt. Frågeställningarna är således följande:

- Vilka återkommande teman gestaltas i tidningsartiklar om brottsoffer år 1990 och 2021?
  - Vilka likheter och / eller skillnader går att finna respektive år?
  - Vilka likheter och / eller skillnader går att finna mellan Aftonbladet respektive Svenska Dagbladet?

2. TIDIGARE FORSKNING

I detta avsnitt presenteras den tidigare forskningen. Brottsoffer är ett väl studerat forskningsområde. Avsnittet belyser följaktligen enbart en del av detta. Hur man gestaltar brottsoffer i tidningar eller övrig media, särskilt ur ett tidsperspektiv, är dock inte ett lika studerat fenomen. Det är därför av intresse att studera detta vidare utifrån tidigare forskning.

2.1 Forskning om brottsoffer

Veronica Burcar Alm (2005) skriver i sin avhandling *Gestaltningar av offererfarenheter; Samtal med unga män som utsatts för brott*, om den sociala konstruktionen av brottsoffer av manligt kön. I avhandlingen framkommer det att män inte vill framställa sig själva som brottsoffer till följd av normativa värderingar som säger att det är ett kvinnligt attribut att vara ett brottsoffer (Burcar Alm 2005, s. 164). Brottsoffer av kvinnligt kön anses dessutom vara mer legitima sådana utifrån samhällsdiskursen (Burcar Alm 2005, s. 164). Detta, menar Burcar Alm (2005, s. 165), bidrar till att brottsoffer av manligt kön inte alltid tas lika seriöst som de av kvinnligt kön. Jo Goodey (2005) instämmer men drar sin analys ett steg längre. I studien beskrivs att en man, som dels är brottsoffer och dels dömd för brott, kan ha särskilt svårt att betraktas som ett legitimt brottsoffer (Goodey 2005, s. 124). Detta till följd av den tidigare domen, men även den förutfattade bilden av att brottsoffer är av kvinnligt kön (Goodey 2005, s. 124).

Att ha en idealiserad bild av hur ett brottsoffer "bör" se ut, vara eller bete sig kan tänkas bli problematiskt. Detta skildras i en studie skriven av Mancini & Pickett (2017, ss. 453-454) där de förklarar att kriminella individer har större risk att bli brottsoffer på grund av deras livsstil, men att de också riskerar att inte ses som legitima sådana då de anses ha förorsakat sin egen utsatthet. Att brottsoffer är delaktiga i sin egen utsatthet nämner även Jack Katz (1988, ss. 19-20) som en tänkbar orsak till varför gärningspersoner slår till mot vissa specifika offer. Synsättet, att brottsoffer själva bär skulden för sin viktigmisering, har dock kritiserats starkt genom begreppet "victim-blaming" (Åkerström & Sahlin 2001, s. 12). I studien *Brottslingen som brottsoffer?* (2012) skriver Anita Heber om liknande svårigheter där män, våldsbrottslingar och fängelsedömda har problem med att bli uppfattade som brottsoffer på grund av egen involvering i kriminella kretsar. Heber (2012, ss. 179, 183, 185) anser att det beror på att de själva anses ha försatt sig i en utsatt position och redan blivit stämplade

som brottslingar, men också för att de själva tar distinkt avstånd från identiteten som brottsoffer.

Nils Christie (1986) beskriver fler aspekter av vikten med att få en legitim brottsofferstatus i samhället. En legitim brottsofferstatus, det vill säga att betraktas som ett rättfärdigt brottsoffer, är den status en individ får tilldelat till sig av samhället då det känner empati för brottsoffret, men även för individen själv som betraktar sig som ett brottsoffer (Åkerström 2001, s. 265; Åkerström & Sahlin 2001, s. 21). Exempelvis förklarar Christie (1986, ss. 13-14) att en kvinna som blivit våldtagen av sin man är ett exempel på ett brottsoffer som förmodligen inte får legitim brottsofferstatus i samhället. Kvinnan anses ha gått in ett kontrakt med mannen och samhällsbilden av att en man slår sin fru anses vara en företeelse som bör tystas ned (Christie 1986, ss. 13-14). Dock beskriver Christie (1986, s. 14) att gifta kvinnor är väldigt nära att uppnå brottsofferstatus, att det är under förändring och att kvinnor inte längre behöver uthärda vad som helst i ett äktenskap. Desto mer idealtypisk brottsofferstatus du har, det vill säga hur väl du uppfyller de normativa "kraven" av att vara ett brottsoffer, desto mer betrodd blir du (Christie 1986, s. 14).

Holstein & Miller (1990, s. 106) problematiserar kategoriseringen av brottsoffer, och menar att genom att kategorisera någon som ett "offer" skapas också en föreställning om att individen på något sätt har blivit skadad av någon och drabbats utom sin egna kontroll. Viktimisering kan således frigöra ett brottsoffer från skuld och bidra med föreställningar om vem som behöver stöd och hjälp och vem som behöver sanktioneras. Tham (2001, s. 39) är inne på samma spår och menar att kategorisering av brottsoffer, det vill säga att individen ses som ett legitimt brottsoffer av samhället, även kan bidra till att brottsoffret får en passiv roll istället för att ses som en aktör som själv vill uppnå förändring och få skydd av staten. Att brottsoffer vänder sig till staten, och att anmälningsbenägenheten generellt ökar, kan dock ses som att förtroendet för staten och dess kapacitet att lösa och förebygga brott är hög (Tham 2021, s. 40).

2.2 Forskning om gestaltning i media

Tankar om idealtypiska brottsoffer kan relateras till det Håkan Jönson (2001, s. 143) skriver om medias framställning av brottsoffer. Jönson (2001, s. 143) förklarar att medier tenderar att skriva om det som intresserar dem mest, däribland idealtypiska brottsoffer. Genom massmedias ideala beskrivning av brottsoffer menar Jönson (2001, ss. 143, 145) att det finns risk för att våld mot brottsoffer förmedlas som oprovocerat och att vem som helst kan råka ut

för det. Detta blir tydligt i gestaltningen av äldre brottsoffer där “en incident där en 18-åring slår en 80-åring kan både beskrivas som ett fall av åldringsvåld och ungdomsvåld, medan en incident där en 80-åring slår en 18-åring saknar benämning” och där “primära egenskaper hos de äldre offren tycks vara svaghet, sårbarhet och värdighet” (Jönson 2001, s. 145). Även Bo Nilsson (2012, s. 141) skriver i studien *Brottsoffer i nutida svenska dags- och kvällspress - en studie i offerskapets logiker* att hur brottsoffer gestaltas i media kan även generera i att allmänhetens rädsla ökar för att själva bli utsatta för brott. I studien framkommer det att brottsoffer konstrueras utifrån att journalister beskriver brottsoffret som en individ som på grund av dess utsatthet mår dåligt (Nilsson 2012, s. 143). Nilsson (2012, s. 145) nämner även att offerskap skildras på väldigt olika sätt i svensk dags- och kvällspress och att exempelvis internet åskådliggörs som en bidragande faktor för “skapandet” av brottsoffer för övergrepp, hot och kränkning samt namnpubliceringar av brottsoffer och gärningsmän för smutskastning. Nilsson (2012, ss. 145-147) skildrar även att offerskap i media tenderar att domineras med framställningar av “maktlöshet, smärta och elände”.

En annan studie som belyser liknande är en bok skriven av statsvetaren Shanto Iyengar. I boken *Is Anyone Responsible?: How Television Frames Political Issues* (1991) delar Iyengar upp nyhetsmedias gestaltningar i tematiska gestaltningar och episodiska gestaltningar. De tematiska gestaltningarna beskrivs som gestaltningar av mer generell karaktär medan de episodiska gestaltningarna har sitt fokus i specifika händelser och personer (Iyengar 1991, ss. 11-16). Studien visar att episodiska gestaltningar är mer frekventa vid vissa specifika nyheter, såsom de som berör ämnen om fattigdom, brottslighet och terrorism samt tematiska gestaltningar för andra (Iyengar 1991, ss. 136-137). Gestaltningarna tycks även påverka individerna på olika sätt. Iyengar (1991, ss. 136-137) menar att vid episodiska gestaltningar visar läsarna missnöjsamhet över existerande problem och dess behov av att tas itu med på individnivå, medan vid tematiska gestaltningar visar läsarna istället missnöjsamhet över att problematiken inte tas itu med på samhällsnivå.

3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

3.1 Det Ideala Offret av Nils Christie

I kapitlet *The Ideal Victim* (1986, s. 12) skriver Nils Christie om sin välkända teori kopplat till det “ideala offer”. Christie (1986, s. 12) ställer sig frågan om vad som är de faktiska karaktärsdragen för ett “idealt offer” och illustrerar det med att beskriva en gammal kvinna

som är på väg hem från sin syster och blir slagen i huvudet och bestulen på sina pengar; *“If she is hit on the head by a big man who thereafter grabs her bag and uses the money for liquor or drugs - in that case we have come in my country, close to ideal victim.”*. Som en motsats till denna bild av ett “idealt offer” exemplifierar Christie (1986, s. 13) med en skildring av en yngre man som sitter på en bar och hamnar i konflikt med någon han känner sedan tidigare. I motsats till den äldre damen, uppnår inte denna mannen brottsofferstatus trots händelsen. Christie (1986, s. 12) menar att ett så kallat “idealt offer” är en individ, eller grupp av individer som lättast får fullständig och legitim status som brottsoffer när de utsatts för ett brott. Det syftar till hur samhället (betraktaren) ser på personen som utsatts för ett brott (Christie 1986, s. 12).

Christie (1986, s. 12) förklarar att det finns fem specifika attribut som kännetecknar ett idealiskt offer och beskriver dem på följande sätt:

- (1) *Offret är svagt.* Våldigt unga, gamla eller sjuka individer tenderar att vara i synnerhet ideala som offer.
- (2) *Offret genomför något av betydelse.* Såsom att den gamla kvinnan tar hand om sin syster.
- (3) *Offret är på en plats där det är legitimt för denne att befinna sig.* Exempelvis att befinna sig på gatan dagtid.
- (4) *Förövaren är stor och har onda avsikter.*
- (5) *Förövaren är okänd för offret.* De har ingen personlig relation sedan tidigare.

Vid sidan av dessa fem attribut nämns även en sjätte punkt som inte alltid framhävs då teorin diskuteras. Enligt den sjätte punkten ska brottsoffret inneha tillräckligt med makt för att göra anspråk på sin offerstatus (Christie 1986, s. 14). Christie (1986, s. 13) följer upp dessa ideala attribut med fem exempel som kännetecknar ett “icke-idealt offer”. Det vill säga någon som inte får legitim offerstatus trots att denne utsatts för brott:

- Individen är stark
- Individen gör ingenting specifikt av betydelse
- Individen har möjlighet att skydda sig själv genom att inte befinna sig på platsen
- Individen är av samma storlek som förövaren
- Individen är bekant med förövaren sedan tidigare

Dessa utmärkande egenskaper menar Christie (1986) främst synliggöras i olika fall av våldtäkt där brottsoffret ofta stämmer överens med de skildrande attribut där offret är svagare än förövaren men kämpar i stunden för att inte bli ett offer. Men Christie (1986) problematiserar även detta utifrån att teorin inte stämmer då man talar om exempelvis mäns våld mot kvinnor inom äktenskapet.

Christie (1986, s. 18) redogör också för att ett "idealt offer" är beroende av en "ideal förövare". Desto mer ideal förövaren är, desto mer idealt blir också offret (Christie 1986, s. 18). Den ideala förövaren är en farlig man som är okänd för brottsoffret och näst intill omänsklig (Christie 1986, s. 19). Christie (1986, s. 19) menar att detta till stor del är den bild som samhället har på vem som är förövare. Christie (1986, s. 20) skiljer även på "ideala offer" och "verkliga offer". Han menar att "ideala offer" oftast inte är "verkliga offer". Det är exempelvis vanligare att en man blir misshandlad på en bar än att en äldre dam blir rånad på gatan (Christie 1986, s. 20).

3.1.1 Teoridiskussion

Nils Christies (1986) teori om det "ideala offret" belyser hur samhället ser på brottsoffer. En idealiserad bild kan tänkas utesluta andra perspektiv av brottsofferskap och följaktligen tänkas generera i problematiska förutfattade meningar. Eftersom denna studie intresserar sig för medias gestaltning av brottsoffer som en orsak till samhällets generella syn på densamma är Christies teori tillämpbar. Empirin bakom denna studie analyseras följaktligen utifrån Christies teori om olika brottsoffer som illustreras som antingen ideala, delvis ideala eller icke-ideala. Detta illustreras genom huruvida teorin är applicerbar, delvis applicerbar eller fullt applicerbar. Således bidrar teorin till en bredare förståelse för empirin genom att både bekräfta och motsäga det insamlade materialet. Följaktligen skapas en nyanserad analys som väcker nya frågor och funderingar. Tankar och funderingar har också funnits i relation till att Christies teori är från 1986 och om synen på ett "idealt offer" är densamma nu som när teorin grundades.

3.2 Gestaltningsteorin av Jesper Strömbäck

Gestaltningsteorin, även kallad *framing theory*, är en teori som har fått olika betydelse genom flera olika forskare genom tiderna. Ur ett sociologiskt perspektiv gestaltas verkligheten konstant genom kommunikation med andra människor (Strömbäck 2014, s. 113).

Mediaprofessorn Robert M. Entman (1993, s. 52) beskriver exempelvis begreppet *framing* som ett sätt att välja ut vissa utvalda delar av verkligheten för att skapa en främjande problemformulering av ett specifikt område. Det vill säga att media fokuserar på att problematisera vissa händelser, medan andra faller bort. I boken *Frame Analysis* (1974) nämner sociologen Erving Goffman det i likvärdig benämning. Goffman (1974, s. 1) inleder med att förklara att det finns en så kallad "venerabel tradition". Utifrån detta beskriver han att det läsaren ser som verklighet i en text egentligen bara är en glimt av författarens uppfattningsförmåga (Goffman 1974, s. 1). Dock är Goffmans (1974) perspektiv av *framing* mer generell och inte specifikt baserad på gestaltningen i medier.

Gestaltning har således flera tänkbara definitioner. Den begreppsbestämning av *framing theory* som används i denna studie är däremot den definition som benämns vid *Gestaltningsteorin* i boken *Makt, medier och samhälle: En introduktion till politisk kommunikation* (2014) av Jesper Strömbäck. Strömbäck (2014, s. 113) beskriver gestaltningsteorin som en "mångfacetterad teori" som kan delas in i tre olika skepnader. Strömbäck (2014, s. 113) förklarar att dessa tre skepnader, eller infallsvinklar, samverkar med varandra på olika sätt och beskriver dem följande:

- Den första skepnaden handlar om hur mediernas gestaltning av olika verklighetsskildringar utövar inflytande på mediaanvändarens egna uppfattning av den faktiska verkligheten.
- Den andra skepnaden förklarar att medier "reproducerar och sprider olika maktcentras och ideologiers sätt att betrakta verklighet". Därmed tenderar medierna att enbart gestalta verkligheten ur ett perspektiv och utesluter alla andra.
- Den tredje skepnaden berör innehållet av det medierna förmedlar ut till läsaren och vad det i sin tur utgör ett exempel för.

I bakgrundsförklaringen som är kopplad till teorin förklarar Strömbäck (2014, s. 113) att medier har makt över publiken som tar del av den. Att den gestaltning som medierna förmedlar skulle vara en objektiv och representativ "spegelbild" av den faktiska verkligheten finns det emellertid inga forskningsbelägg för (Strömbäck 2014, s. 113). Istället beskriver Strömbäck (2014, s. 114) det som att medierna (re)konstruerar verkligheten och att det därmed inte finns något likhetstecken mellan nyheternas gestaltning och faktisk realitet. Utifrån detta utvecklar Strömbäck (2014, ss. 114-115) två olika observationer:

- Den första observationen handlar om att bilden som nyheterna förmedlar till läsaren aldrig är den reella bilden av verkligheten. Det är snarare en (re)konstruktion av den. Journalister skapar egna perspektiv och sätt att skriva på som i sin tur riktar uppmärksamhet mot “vissa specifika problembeskrivningar, orsaksförklaringar, värderingar och / eller sätt att lösa problem”. Detta har i sin tur att göra med “val av ord, fakta, perspektiv, källor och betoningar”.
- Den andra observationen handlar om att den bild av verkligheten som läsaren får förmedlat till sig är journalisternas bild av verkligheten. Inte den egentliga verkligheten.

Vad media gestaltar kan i sin tur ha påverkan på faktorer som fungerar affärsmässigt, vem som skriver om händelsen, normer, värderingar, rutiner inom redaktionen samt vilka nyhetsvärderingar som finns och dominerar (Strömbäck 2014, s. 118).

3.2.1 Teoridiskussion

Gestaltningsteorin belyser vikten av att ha ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till den information som förmedlas, men uppmärksammar också att individer har ett stort förtroende för medier och dess nyhetsrapportering. I denna studie är följaktligen gestaltningsteorin, i kombination med teorin om “det ideala offret”, intressanta utifrån att medias gestaltning av brottsoffer som “ideala” eller “icke-ideala” bidrar till hur mottagaren ser på brottsoffret.

Strömbäck (2014, s. 118) poängterar även att det genomförts för lite forskning om *vad* som faktiskt influerar mediernas gestaltningar, eller hur stora effekterna är av dem. Denna kritik bör därför tas i beaktan dels ur ett kritiskt perspektiv, dels från ett mer nyfiket perspektiv som kan tänkas bidra till vidare utveckling inom området.

4. METOD

4.1 Material

4.1.1 Tidningarna

Det insamlade materialet återfinns i Svenska Dagbladet (SvD) och Aftonbladet, både i tryckt och digitalt innehåll. Dessa tidningar valdes med syfte att få en så stor spridning på resultatet som möjligt. De är båda är välkända och rikstäckande nyhetsrapporterade medier (till skillnad

från lokaltidningar), samt att de är lättillgängliga för läsare över hela Sverige. Tidningar representerar en del av nyhetsmedia och därav används dessa begrepp för samma område ibland synonymt till varandra. Aftonbladet är dock en kvällstidning som grundades år 1830 (Aftonbladet 2016), medan Svenska Dagbladet är en dagstidning som grundades år 1884 (Svenska Dagbladet u.å.) vilket bildar motiv bakom valet av dessa tidningar. Deras olika politiska ursprung är ett annat motiv, även om politiska tendenser kring synen på brottsoffer faller utanför denna studies intresseområde.

4.1.2 Urval & avgränsning

Det empiriska materialet har valts utifrån vad Alan Bryman (2018, ss. 496-498) kallar för ett "målstyrt urval" där urvalet sker utifrån ambitionen att besvara de frågeställningar studien avser att ge svar på. Detta urval har begränsats till artiklar från nyhetstidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet. Till en början var ambitionen att jämföra hur tidningarna skrivit om brottsoffer år 1980, respektive år 2021. Att förstahandsvalet föll på just 1980 har att göra med att det var en period då brottsoffret började ta allt mer plats i samhället, medan år 2021 valdes för att möjliggöra en undersökning med jämförelse mellan två perspektiv, dåtid och nutid. Detta stötte dock på komplikationer då sökordet "brottsoffer" under tidsperioden 1980-01-01 - 1980-12-31 gav totalt 3 träffar. Detta ansågs vara ett för litet underlag för att kunna göra en rättvis komparation. Följaktligen användes samma sökningsmetod, men tidsperioden ändrades till perioden 1990-01-01 - 1990-12-31 medan tidsperioden 2021-01-01 - 2021-12-31 förblev densamma. Detta val kändes naturligt då det genererade i ett större material. Genom denna specificering framträdde 60 artiklar från år 1990 och 453 artiklar från år 2021. En hypotes ställdes dessutom i relation till stora samhällsförändringar som skulle kunna ha förändrat klimatet i rapporteringen på ett avgörande sätt. Nedan tabell visar antalet artiklar från respektive tidning och år. Totalt har 513 nyhetsartiklar utgjort underlag för studiens material.

Tabell 1. Tabellen visar antalet artiklar från Aftonbladet och Svenska Dagbladet år 1980, 1990 och 2021.

	1980	1990	2021
Svenska dagbladet (antal artiklar)	3	36	202
Aftonbladet (antal artiklar)	0	24	251
Totalt:	3	60	453

4.1.3 Materialinsamling

Artiklarna som skrevs år 1990 togs fram via databasen tidningar.kb.se tillhörande Kungliga Biblioteket och artiklarna som skrevs år 2021 togs fram via databasen Retriever Research (Mediearkivet). Till stora delar innehåller Kungliga Bibliotekets databas upphovsskyddat material som därmed är mer svåråtkomligt. Det föll sig därför naturligt att enbart använda den databasen för de äldre tidningarna, då det inte gick att få tillgång till dem via databasen Retriever Research.

Från början användes sökordet "brottsoffer", men också "offer" och "victim" då dessa kan tänkas vara alternativa begrepp för brottsoffer. Sökningen fick många träffar som ej var av relevans för studiens frågeställningar, såsom exempelvis individer som "fallit offer för pandemin". Därav avgränsades studien till sökordet "brottsoffer". Materialet från år 1990 består endast av tryckta artiklar, då varken Aftonbladet eller Svenska Dagbladet gavs ut digitalt detta år. Materialet från år 2021 består däremot av både tryckta och webbaserade artiklar för att inte gå miste om något publicerat innehåll som skulle kunna vara av vikt för studien. Detta fick som följd att vissa artiklar uppträdde i liknande format två gånger, varav ena tryckt och ena digital. Båda artiklarna inkluderades trots allt. Detta val gjordes då det bedömdes som en del av medias tillvägagångssätt att nå ut till publiken på olika sätt med liknande, eller samma, information.

4.2 Komparativ metod och innehållsanalys

I och med studiens syfte, att granska en omfattande mängd artiklar, behövdes en kvalificerad metod för att möjliggöra struktur i materialet och svara på frågeställningarna. Kvalitativ

komparativ innehållsanalys ansågs därmed som en lämplig metod för att uppfylla det specifika syftet att tolka och analysera olika texttyper (Schreier 2012, s. 3). Därigenom har textanalyser och kodningsscheman gjorts för att belysa hur de olika tidningarna gestaltar brottsoffer samt för att kunna identifiera likheter och skillnader mellan de olika tidsperioderna. Således är detta en flerstegsprocess där kodningsscheman använts med syfte att strukturera det insamlade materialet, vilket gjordes via ett Google Kalkylark. I arket utformades meningsbärande enheter som tagits fram utifrån artiklarna med utgångspunkt i studiens syfte och frågeställningar. Enligt Graneheim och Lundman (2004, s. 106) kan meningsbärande enheter vara ord, meningar eller stycken som är centrala för texten. I denna studie utgörs de meningsbärande enheterna av meningar och stycken. De meningsbärande enheterna delades sedan in i olika teman som framträdde efter genomgång av empirin (Bryman 2018, s. 677). Kodningsschemat bygger på det insamlade materialet och används för att kunna reducera större mängder material till mindre (Schreier 2012, s. 81). Det gör i sin tur att materialet blir mer lätthanterligt och sätter fokus på materialets innehåll (Schreier 2012, s. 81). Kodningen utgick främst från induktiv ansats där texten tilläts "tala fritt" och generera teman som beskriver innehållet (Hsieh & Shannon 2005, ss. 1277-1281). Att utgå ifrån en komparativ (jämförande) metod kan tänkas lämpligt utifrån att undersöka hur specifika fenomen skildras under olika perioder, vilket är syftet med denna studie. Specifika citat ur artiklar som illustrerar en genomgående tendens i empirin har lyfts fram som ett komplement i resultat- och analysdelen för att styrka det innehåll och de mönster som beskrivs.

Innehållsanalys kan göras på två abstraktionsnivåer, manifest eller latent. Manifest innehållsanalys handlar om det uppenbara, det synliga och skrivna ord i texten, medan den latent innehållsanalysen istället inriktar sig på att tolka det dolda, textens underliggande mening (Graneheim & Lundman 2004, s. 111). Denna studie har följaktligen behandlat båda abstraktionsnivåerna, manifest och latent, för att skapa en bred förståelse av materialet. Därmed har både bakomliggande meningar och uppenbara mönster tagits i beaktning.

4.3 Studiens kvalitet

I boken *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* redogör Bergström & Boréus (2018, s. 38) för att det krävs att en textanalys är väl genomförd, samt hjälper till att belysa ett samhällsvetenskapligt problem för att den ska vara av relevans inom samhällsvetenskapen. Denna studie syftar till att undersöka hur brottsoffer gestaltas i nyhetsmedia år 1990 i jämförelse med år 2021. Under avsnittet *Tidigare forskning*

redogörs för tidigare studier av relevans för uppsatsen. Studieområdet är dock brett. Därav är det inte möjligt, med tanke på de begränsningar studien ofrånkomligt måste förhålla sig till, att täcka allt. En avgränsning har därför måst göras i förhållande till tidigare studier om brottsoffer samt hur de gestaltas i media inom de områden som redogörs för. Därigenom täcks flertalet perspektiv av studieområdet som kan tänkas påverka samhällets syn på brottsoffer och även gestaltningen av dem i nyhetsmedia. På så sätt skapar studien en bred bild av vad som kan tänkas ligga bakom resultatet och styrker därmed denna uppsats kvalitet.

Bergström & Boréus (2018, s. 38) talar om validitet inom forskning när det kommer till att bedöma kvaliteten i en studie där det görs textanalys, och menar på att ett krav för att validiteten ska anses vara hög är att studien faktiskt mäter det den är avsedd att mäta. Det handlar alltså om huruvida den genomförda undersökningen besvarar studiens frågeställningar eller inte (Bergström & Boréus 2018, ss. 38-39). Resultatavsnittet är uppdelat utefter studiens frågeställningar och således blir det tydligt för läsaren vad svaren är på vardera frågeställning. Validiteten i en studie handlar också om i fall den valda metoden är valid eller inte (Bergström & Boréus 2018, s. 39). Under avsnittet *Komparativ metod och innehållsanalys* i uppsatsen motiveras varför den valda metoden anses som lämplig för denna studie och utifrån motiveringen kan det tolkas som att den valda metoden är valid. Ytterligare en aspekt av validiteten i en studie handlar om det material som valts ut för analys (Bergström & Boréus 2018, s. 39). I denna studie har vi valt att analysera artiklar från Aftonbladet och Svenska Dagbladet och under avsnittet *Tidningarna* motiveras varför just dessa tidningar valts. Det är också viktigt att ha i åtanke att vi som utför studien går in med en viss förförståelse och värderingar som kan tänkas påverka studiens innehåll (Bergström & Boréus 2018, s. 40). För att minimera denna risk har det varit en ständigt pågående diskussion mellan oss som författar denna studie för att medvetandegöra oss själva om varandras förförståelse för ämnet.

Det är inte enbart validiteten i undersökningen som är av vikt för att bedöma studiens trovärdighet, utan även reliabiliteten. Reliabilitet handlar om noggrannhet i mätningar och uträkningar. Begreppet kan dock vidgas och syfta till att vara korrekt och exakt i alla studiens steg. Det handlar då istället om att vara noggrann under hela undersökningen, exempelvis är tolkningsaspekten viktig och därmed måste läsningen av empirin vara noggrann (Bergström & Boréus 2018, s. 40). Artiklarna som utgör grunden för empirin har därför lästs igenom flertalet gånger av studiens båda författare och därmed kan det motiveras att läsningen av empirin varit noggrann. För att reliabiliteten ska ses som hög i en studie ska också materialet kunna bearbetas med samma typ av analysverktyg av olika forskare och de ska få samma

resultat (Bergström & Boréus 2018, s. 40). Studien bör vara transparent, det vill säga att den bör innehålla öppenhet, redovisa resultat oavsett utfall, tydligt beskriva dataanalys samt redogöra för risker och dess hantering (Bergström & Boréus 2018, s. 40). Genom att genomgående vara kritisk till den information som uppsatsen behandlar har ambitionen varit att tydligt och transparent redovisa och diskutera tillvägagångssätt och överväganden. Läsaren bör kunna återskapa de steg forskaren tagit för att komma fram till sina slutsatser (Bergström & Boréus 2018, s. 40). Utifrån bedömningen av studiens reliabilitet är det därmed viktigt att tolkningar underbyggs med citat ur det insamlade materialet, vilket gjorts genomgående i resultat- och analysdelen i denna studie (Bergström & Boréus 2018, s. 40).

4.4 Metoddiskussion

Kvalitativa studier kritiserar ofta för att ha bristande objektivitet, då forskarnas tolkningar av det insamlade materialet anses ha en tendens att vara åt det mer subjektiva hållet (Bryman 2018, ss. 64-65, 189). De citat som presenteras i resultat- och analysavsnittet är citat framtagna ur de analyserade artiklarna och det är dessa som teorierna samt tidigare forskning relateras till men också som tolkningar och slutsatser bygger på. Detta visar på en transparens och gör att läsare av studien kan göra egna tolkningar av empirin (Bryman 2018, ss. 485-490).

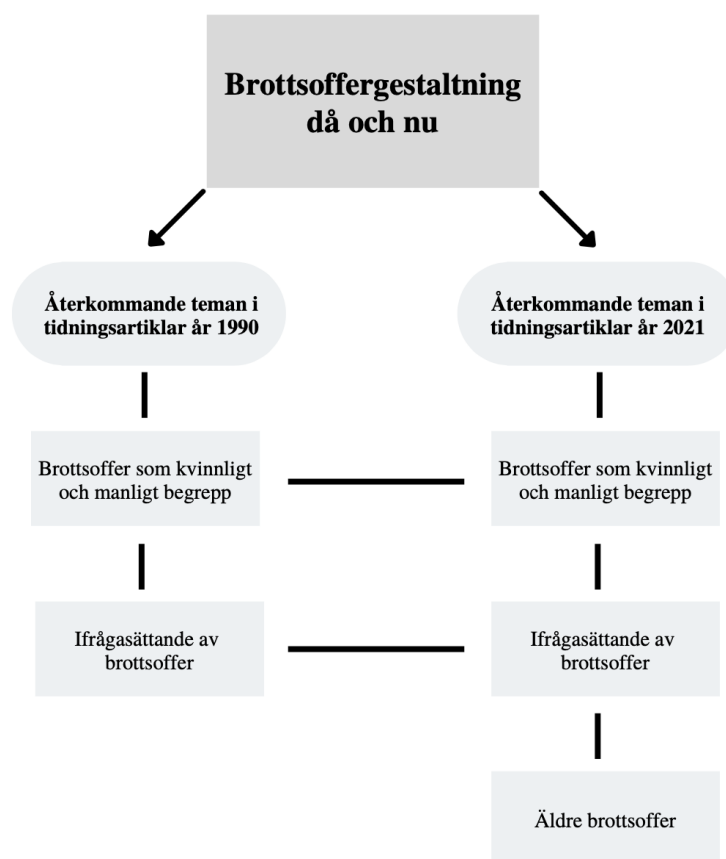
Att det är stora skillnader i antalet artiklar respektive årtal är något som medvetet tagits i beaktan när denna studie har skrivits. Således finns det en medvetenhet om att detta kan tänkas ses som problematiskt. Ett medvetet val har dock gjorts i att ta med samtliga artiklar respektive år för att inte riskera att gå miste om något av relevans för studien. Samtliga artiklar i studien har gått igenom flertalet gånger av uppsatsens båda författare för att skapa bästa tänkbara förutsättningar att skildra en så korrekt bild som möjligt och kunna strukturera upp detta omfattande material.

Det har tagits i beaktande att valet av tidningar, Aftonbladet och Svenska Dagbladet, skulle kunna diskuteras utifrån att de kan tänkas ha påverkat resultatet i studien. Faktorer som skulle kunna påverkas hade exempelvis kunnat vara beroende på om det är en dags- eller kvällstidning och tidningens politiska inriktning. Denna eventuella påverkan faller dock utom ramen för studiens syfte.

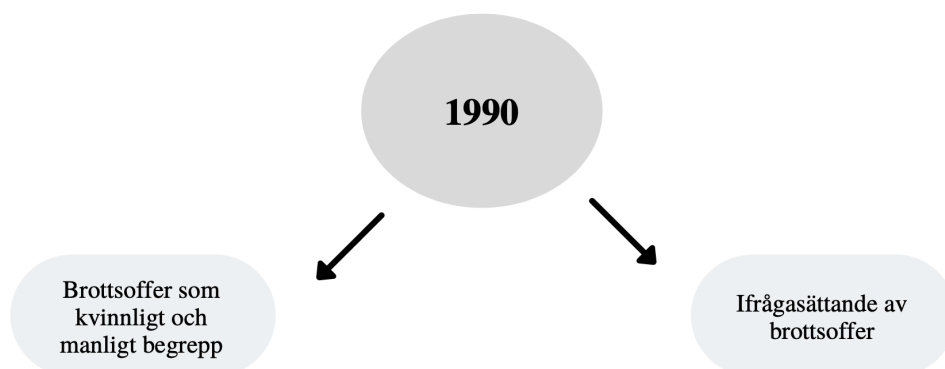
5. RESULTAT OCH ANALYS

Resultatdelen redovisas utifrån de återkommande teman som uppdagats i samband med materialgenomgången. Ett par teman är lika för år 1990 respektive 2021, medan något tema tillkommer år 2021, vilket illustreras med hjälp av nedan bild:

Figur 1. Figuren visar de teman som uppstår utifrån empirin år 1990 och 2021 och som antingen står i relation till varandra eller självständigt.

5.1 Återkommande teman i tidningsartiklar år 1990

Figur 2. Figuren visar de teman som uppstår utifrån Aftonbladets och Svenska Dagbladets artiklar om brottsoffer år 1990.

5.1.1 Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp

Ett tydligt tema i artiklarna år 1990 är att skriva om brottsoffer av kvinnligt kön. Att kategorisera kvinnor som särskilt utsatta brottsoffer i förhållande till gärningspersoner av manligt kön tycks vara det som både artiklar i Aftonbladet och Svenska Dagbladet lagt särskilt fokus vid. Framförallt beskrivs kvinnorna i artiklarna som svaga i förhållande till sin gärningsperson, och gärningspersonen som starkare än sitt offer. Detta gestaltas bland annat genom att kvinnan, av olika anledningar, inte kunnat förhindra händelseförloppet från att ske. I en artikel från Aftonbladet beskrivs en situation där en ung kvinna utsätts för ett sexualbrott under ett arbetspass av en man hon länge avvisat:

“Sofie, 17, arbetade på restaurang. En man hade flera gånger besökt restaurangen och gjort närmanden, men Sofie hade bestämt avvisat honom. När hon en morgon öppnade restaurangen mötte hon mannen som då hade en kniv i handen. Han slog omkull henne, slog och rispade henne med kniven i ansiktet och på bröstet. Under hot tvingade han till sig ett samlag.” (Leijonhielm 1990)

I samma artikel från Aftonbladet beskrivs en annan situation där en kvinna blivit överfallen av en man i centrala Stockholm:

“Barbro, 50, blev överfallen i centrala Stockholm. En man tog tag i hennes hår och gav henne ett kraftigt slag mot ansiktet. Hon föll omkull och förlorade

medvetandet för en kort stund. Mannen försvann från platsen med Barbros väska som innehöll 2000 kronor. Barbro fick bland annat dubbelsidigt käkbrott och sprucken läpp.” (Leijonhielm 1990)

Kvinnorna tenderar dessutom att bli gestaltade med målande beskrivningar såsom ifall kvinnan är gravid, ung, någons fru, vacker eller andra liknande attribut. Detta skildras exempelvis i följande citat från en artikel från Aftonbladet: “Sharon Tate, skräckregissören Roman Polanskis unga hustru föll offer för massmördaren /.../” (Nilsson 1990a), samt att hon i en annan artikel ur Svenska Dagbladet beskrivs som “Polanskis unga vackra hustru” (Atterstam 1990).

Det som utmärker sig är att gärningspersonen (mannen) gestaltas som särskilt farlig i förhållande till brottsoffret (kvinnan) som därigenom, mer eller mindre, blir personifierad som ett bräckligt offer. I jämförelse med kvinnor, som är det vanligast förekommande brottsoffret, förekommer brottsoffer av manligt kön i ytterst liten utsträckning. Dock, när en man väl beskrivs i termer av att vara ett brottsoffer gestaltas han inte som svag, i förhållande till sin gärningsperson, till skillnad från brottsoffer av kvinnligt kön. I en artikel från Svenska Dagbladet beskrivs en situation där en skottskadad man lyckas släpa sig till grannen:

“/.../ Polisen fick larm om händelsen vid 3-tiden på söndagsmorgonen sedan den 58-årige fadern, som skottskadats i sidan, lyckats släpa sig in till en grannlägenhet i bostadskvarteret i Norrtälje. Hans 56-åriga maka låg då död i deras egen lägenhet, skjuten i huvudet med hagelgeväret.” (Carlberg 1990)

Män beskrivs dessutom i mer generella termer. I en artikel från Svenska Dagbladet beskrivs exempelvis en situation där en man blir knivhuggen på en krog. Citatet beskriver händelsen som oviss och inga detaljer framkommer om varken brottsoffret eller gärningspersonen och inte heller i förhållande till varandra:

“/.../ En stund senare upptäckte en polispatrull att det pågick bråk ett stycke därifrån och de såg också att en man utdelade knivhugg mot någon. Något offer fanns emellertid inte kvar men senare meddelades från Mölndals lasarett att en svårt knivskuren person förts dit.” (Knivskuren efter bråk på krog 1990).

5.1.2 Ifrågasättande av brottsoffer

Ett annat vanligt förekommande tema i artiklarna är att brottsoffer ofta gestaltas med ifrågasättande termer där de framställs med en antydning om att de av olika orsaker inte ses som "fullständiga" brottsoffer av samhället. Detta framgår exempelvis i en artikel från Aftonbladet. Artikeln lyfter fram att brottsoffer av kvinnligt kön inte lyfts fram i samma utsträckning som män som gärningspersoner och att gärningspersonens frihet prioriteras:

“/.../ tjejerna får avvakta tills de har fått på käften. Det är för att gärningsmännen inte ska bli berövade sin frihet. Samtidigt är alla dessa tusentals kvinnor olaga frihetsberövade genom att de inte vågar gå ut.” (Öhrman 1990)

I ett annat exempel från Svenska Dagbladet diskuteras en kvinnas kläder med problematisk underton. I artikeln används kläderna för att klassificera brottsoffret som prostituerad, vilket beskrivs i nedan citat:

“TV-nyheterna gjorde en rekonstruktion av ett vittnesmål med en tjej i kort snäv kjol och nätstrumpor, men Catrine använde aldrig nätstrumpor. Det var bara en schablonbild av en prostituerad, inte vår Catrine. /.../ För två små barn, en mor och en syster med familj var offret inte en “styckmördad prostituerad knarkare” utan Catrine, en älskad familjemedlem.” (Danielsson 1990)

På liknande sätt beskrivs ett antal poliser som åtalats för att ha avlyssnat personer med dolda mikrofoner som, enligt polisen, planerade ett attentat i Sverige. Mängden tidningsartiklar som skildrat händelsen ger en indikation på att omständigheterna dragit till sig uppmärksamhet. I ett citat från Aftonbladet beskrivs de ha blivit brottsoffer av legitima skäl då de anses vara terrorister:

“Eftersom brottsoffren, målsägarna, i buggningshärvarna buggades för att de var misstänkta, och således är terrorister enligt gällande lag, eftersom de är misstänkta och utlänningar samtidigt, så skulle dessa “terrorister” få skadligt stor inblick i “säkerhetspolisens arbetsmetoder” om de finge rätt att närvara vid rättegång och förklara sig själva mot Hasses anklagelser.” (Så odlar staten rasism i Sverige 1990)

I ett annat citat från Svenska Dagbladet beskrivs samma händelse. I citatet skildras "terroristerna" nekas sin rätt att biträda åklagaren:

"Regeringen överväger att ställa in buggningsrättegången med sex höga polischefer. Orsaken är att terroristförklarade PKK-kurder vill biträda åklagarna i målet. Varken regeringen eller åklagarna vill ha PKK-kurder i en rättssal där Säpos hemliga arbete skall granskas.

Enligt brottsbalken har målsägande, brottsoffer, rätt att biträda åklagaren. Därmed förvandlas målsägare till parter, som inte kan tvingas att lämna rättssalen när rätten beslutar om stängda dörrar.

- Åklagaren Jan Danielsson har sagt till mig att om PKK-kurder tänker biträda åklagaren finns det stor risk för att regeringen beslutar om abolition, säger advokat Tomas Nilsson, ombud för en PKK-kurd /.../" (Buggningsåtal kan läggas ned 1990).

Detta ifrågasättande tycks även förekomma då det kan misstänkas att barn blivit utsatta för sexuella övergrepp. Artiklar lyfter fram den låga anmälningsbenägenheten gällande dessa brott till följd av att den vuxna, eventuellt misstänkta, personen prioriteras framför barnet. Följande citat från Svenska Dagbladet skildrar detta:

"Man har lättare att identifiera sig med den vuxne än med barnet. Det innebär att rädslan för att anmäla en oskyldig vuxen är större än rädslan för att övergreppen på barnet skall fortsätta. Först om man själv blivit övertygad om att övergrepp har skett kan man tänka sig att anmäla, och även då ofta under stor vanda. Sannolikt ökar tveksamheten när erfarenheten visar att två av tre förövare frikänns." (Ekberg 1990)

5.1.3 Delanalys

Utifrån det första temat "Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp" framställs kvinnor som särskilt utsatta brottsoffer. Kvinnorna beskrivs huvudsakligen utifrån Christies (1986, s. 12) perspektiv som *svaga* i förhållande till sin gärningsperson samt att kvinnorna befunnit sig på en *legitim plats* och *genomförde något av betydelse* när brottet inträffade. Dessa två

perspektiv skildras bland annat i ovan nämnda citat i en artikel från Aftonbladet, skriven av Leijonhielm (1990). De målande förklaringarna av kvinnorna och fokuset på att beskriva gärningspersonen ger också indikation om att framhäva offret som särskilt svagt i förhållande till gärningspersonen, som i sin tur beskrivs som ond. Dessa attribut är inom ramen för Christies (1986) "ideala offer". Likheterna brister dock då kvinnan, i majoriteten av fallen, beskrivs ha blivit utsatt av en man hon har en nära relation till. Detta är ett attribut som inte är idealiskt och därmed uppnår inte kvinnor, som är brottsoffer för våld i nära relation, fullständig brottsofferstatus (Christie 1986, s. 13). Att artiklarna, i majoriteten av fallen, behandlar brottsoffer av kvinnligt kön, och främst de som är offer för mäns våld mot kvinnor, skulle kunna ses som en vilja att förmedla en gestaltning av ett existerande problem på individnivå (Strömbäck 2014, s. 118; Iyengar 1991, ss. 136-137).

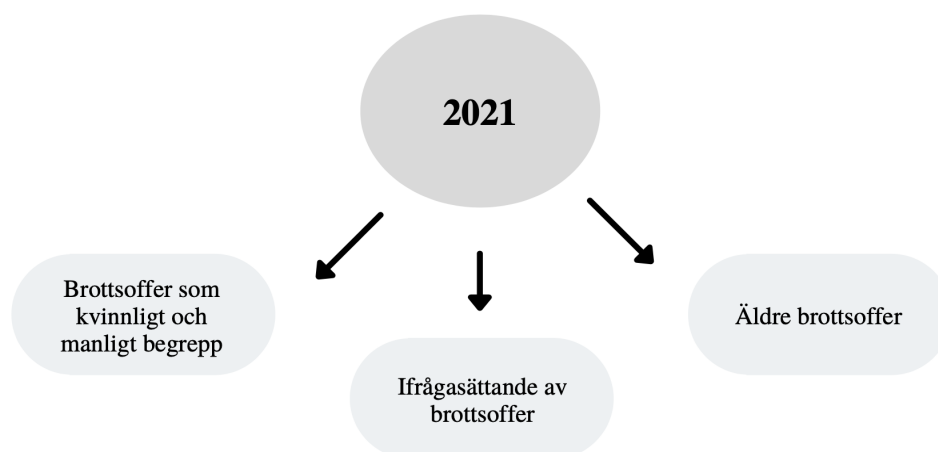
Brottsoffer av manligt kön nämns i ytterst liten utsträckning och till skillnad från brottsoffer av kvinnligt kön beskrivs mannen som stark. Män som brottsoffer gestaltas till stor del som "icke-ideala offer", utifrån Christies (1986) teori. En eventuell risk med detta tydliga fokus på gestaltning av brottsoffer av kvinnligt kön är att nyhetsmedia även utesluter andra perspektiv av verkligheten (Strömbäck 2014, s. 113). Gestaltning av enbart brottsoffer av kvinnligt kön blir således läsarens bild av verkligheten, vilket sällan är fallet (Strömbäck 2014, ss. 113-114). Ett perspektiv som skulle kunna ge en annan bild av verkligheten är att skildra brottsoffer av manligt kön i större utsträckning och på så vis förmedla att brottsofferskap är likvärdigt inom båda könskategorierna. Bristen på gestaltning av brottsoffer av manligt kön tycks därmed bekräfta Burcar Alms (2005, s. 164) avhandling om samhällsdiskursens normativa värderingar av brottsoffer som ett kvinnligt attribut. Att vara man och samtidigt ett brottsoffer har nämligen tidigare visat sig vara en begränsning i ett legitimt brottsofferskap (Goodey 2005, s. 124).

Utifrån det andra temat "Ifrågasättande av brottsoffer" framställs nyhetsrapporteringen gestalta brottsoffer som icke-legitima sådana. Detta kan tänkas bero på att de inte uppfyller Christies (1986) attribut för vad samhället ser som ett idealt offer. Många av de brottsoffer som nämns, exempelvis terrorister som blivit brottsoffer för polisens avlyssning och en prostituerad som blivit styckmördad, är sådana brottsoffer som skulle kunna tänkas motbevisa teorin. Detta utifrån att de beskrivs ha förorsakat sitt eget brottsofferskap via gestaltningen som "terrorist" eller "prostituerad" och inte enbart som "brottsoffer". Något som beskrivs i termer av att vara en orsak bakom att gärningspersonen "slått till" mot ett specifikt brottsoffer (Katz 1988, ss. 19-20). Att trots allt beskriva dem i termer av "brottsoffer" gör att det skapas en indirekt motsättning till Christies (1986) teori,

men bekräftar samtidigt bilden av hur ett idealt brottsoffer “bör” vara genom ifrågasättandet. Flera studier, såsom exempelvis Mancini & Picket (2017) och Heber (2012), har visat att det är problematiskt att bli betraktad som ett legitimt brottsoffer av allmänheten om personen själv orsakat sitt eget offerskap. Allmänhetens bild visar att det eventuellt finns en närvaro av “victim-blaming” i nyhetsmedias gestaltningar (Åkerström & Sahlin 2001, s. 12). Att barnen i artiklarna gestaltas som icke-legitima brottsoffer har troligtvis att göra med att den har en relation till gärningspersonen (Christie 1986, s. 12). Det kan också tänkas att de inte uppfyller Christies (1986, s. 14) sjätte punkt, som säger att offret ska ha tillräckligt med makt för att kräva sin offerstatus. Dock beskrivs de i termer av att vara ett brottsoffer, men ett bristande sådant. Således kan det även argumenteras för att de i viss utsträckning gör anspråk på sin offerstatus.

5.2 Återkommande teman i tidningsartiklar år 2021

Figur 3. Figuren visar de teman som uppstår utifrån Aftonbladets och Svenska Dagbladets artiklar om brottsoffer år 2021.

5.2.1 Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp

Gestaltningar av brottsoffer som svaga i förhållande till sin gärningsperson är ett vanligt förekommande tema under år 2021. Både män som brottsoffer och kvinnor som brottsoffer beskrivs i termer av att vara svaga. Majoriteten av brottsoffren i artiklarna år 2021 är däremot kvinnor som huvudsakligen blivit brottsoffer för mäns våld. Mannen beskrivs generellt ha haft övertaget i situationen och kvinnan i termer av att hon inte kunnat hindra gärningsmannen. Således beskrivs hon som svag i detta avseendet, vilket exempelvis

gestaltas i två artiklar från Aftonbladet där den ena artikeln skildrar en våldtäkt och den andra ett romansbedrägeri där kvinnan blivit bedragen på pengar av sin online-kärlek:

“Mannen ska under samlaget ha tagit ett strypgrepp som var så kraftigt att kvinnan förlorade medvetandet. /.../ Hon ska också uttryckt att hon var mycket rädd för mannen.” (Tronarp 2021)

"Jag skall knulla upp och ner dig om jag får höra det minsta igen", misstänks han ha sms:at till målsäganden. Han sa att han var en hjärtkirurg som hade ärvt miljarder och som kunde hjälpa trebarnsmamman Camilla och hennes barn att få en lägenhet i Stockholm. Det lät för bra för att vara sant. Det var det också. Camilla har tidigare berättat för Aftonbladet om hur hon lurades av sol-och-våraren "John", bland annat på barnens alla sparpengar.” (Hjertén 2021a)

På liknande sätt gestaltar Svenska Dagbladet en händelse där en politiskt aktiv kvinna blivit utsatt för sexuellt ofredande av sin kollega:

“Göta hovrätt har fällt EU-parlamentarikern Peter Lundgren för sexuellt ofredande. Enligt hovrättens dom har Lundgren fört in sina händer under en kvinnas tröja, lagt händerna på hennes bröst och klämt fast henne med sina ben. Brottsoffret hade därvid fått panik.” (Karén 2021)

Brottsoffer av manligt kön är, till skillnad från brottsoffer av kvinnligt kön, i regel utsatta av en förövare av samma kön som de själva. I likhet med brottsoffer av kvinnligt kön konstrueras de som svagare i förhållande till gärningspersonen då de beskrivs inte ha kunnat förhindra händelsen. Detta skildras bland annat i två citat ur Svenska Dagbladet:

“De unga hbtq-migranterna skickades till RFSL:s rådgivare för att få hjälp. Nu väcks åtal inom kort mot mannen som misstänks för våldtäkter och sexuella övergrepp mot fyra personer i beroendeställning. /.../ Alex drog om vredet på insidan av dörren. Innan Samuel hann börja ställa alla de frågor han hade om sitt fall kände han mannens händer över kroppen. /.../ Samuel vågade inte göra motstånd. Han pekade i stället på en hög kondomer som låg i en bokhylla, vädjade om att de skulle användas. Alex vägrade.” (Rydell 2021)

“Pojkarna fördes till en avlägsen skogsdunge där de knivhöggs, misshandlades, kläddes av och bands till händer och fötter. Den ene utsattes även för en grov våldtäkt och brändes. Nu döms två unga män till fleråriga fängelsestraff för den omtalade händelsen på en kyrkogård i Solna förra året.” (Skogelin 2021)

Till skillnad från de “svaga” männen beskrivs de “svaga” kvinnorna ofta ha haft en relation till sin gärningsperson sedan tidigare, medan brottsoffer av manligt kön ofta beskrivs inte ha känt gärningspersonen. Detta åskådliggörs exempelvis i citaten nedan som är tagna från artiklarna i Svenska Dagbladet där brottsoffer av det manliga könet slumpmässigt blivit utsatt för brott:

"Sju män i olika åldrar attackerades med kniv i Vetlanda en dag i mars. /.../ Attackerna skedde vid 15-tiden en onsdag, på fem olika platser i ett område i centrala Vetlanda. /.../ Inget har framkommit i utredningen som tyder på att gärningarna varit planerade. Det finns ingen koppling mellan brottsoffer och den misstänkta gärningsmannen." (Larsson 2021)

"De ville att vi skulle stå med ansiktet mot väggen i tio minuter. Jag skakade, jag frös och jag var livrädd och trodde att jag skulle bli skjuten. Mitt liv låg i någon annans händer." Det berättar en pojke som blivit rånad med pistol /.../. I regel känner inte förövare och brottsoffer varandra." (Neuding 2021)

I flera artiklar från Aftonbladet skildras att kvinnor blivit brottsoffer för personer de har någon form av relation till. En av artiklarna belyser att en kvinna blivit mördad av sin chef (Hjertén 2021b), en annan beskriver hur en kvinna blivit misshandlad av sin man (Ek 2021) och en tredje beskriver en händelse där en flicka blivit mördad av “en man som hon fram till mordet umgåtts med nästan dagligen” (Hjertén 2021c). Liknande skildras även i artiklar från Svenska Dagbladet. I en artikel beskrivs en kvinnlig atlet ha haft en tränare som “begått sexuella övergrepp på henne sedan tre års tid, sedan hon var 17 år gammal” (Palmström 2021).

5.2.2 Ifrågasättande av brottsoffer

Ett annat tydligt tema utifrån artiklarna år 2021 är dess fokus på gängkriminella brottsoffer, det vill säga brottsoffer som även är inblandade i gängkriminalitet. Dessa brottsoffer gestaltas dels som brottsoffer, men också som gängkriminella, i bemärkelse av att de själva försatt sig i situationen av att bli ett brottsoffer. Dessa gängkriminella brottsoffer beskrivs ha någon form av relation med, eller vara bekant, med gärningspersonen. Målande beskrivningar av brottsoffren som unga män, involverade i särskilt farliga kretsar, tycks även vara en vanlig gestaltning. Detta skildras exempelvis i en artikel från Aftonbladet som diskuterar mordet på rapartisten Einár och dess tänkbara orsaker:

“19-åringen hade länge befunnit sig i gängkriminella kretsar och varit inblandad i olika rättsfall, både som offer och gärningsman. /.../ Einár har under åren umgått i gängkriminella kretsar och är själv dömd för flera brott.” (Gängen var en del av Einárs liv 2021)

Liknande nämns även i en artikel från Svenska Dagbladet där två ungdomar beskrivs ha blivit brottsoffer till följd av sin involvering i kriminella nätverk:

“En av dem som vittnade var en 19-åring som är brottsoffer i ärendet, enligt åklagaren utsatt för mordförsök och beskjuten av 17-åringen precis före polismordet. Enligt polisen tillhör 19-åringen ett kriminellt nätverk i södra Biskopsgården utanför Göteborg, och 17-åringen ett rivaliserande gäng i norra Biskopsgården. Konflikten mellan gängen har pågått i tio år och hittills skördat 15 dödsoffer.” (Lifvendahl 2021)

Citaten visar på att brottsoffer, involverade i gängkriminalitet, gestaltas såsom delaktiga i en vardag fylld av kriminalitet. Brottsffret och gärningspersonen gestaltas på så vis som likvärdiga relation till varandra. Om de skulle vara brottsoffer eller gärningsperson kan därför anses vara slumpmässigt.

Ett vanligt tema i artiklarna från år 2021 är att de problematiserar olika tillfällen då brottsoffer inte fått den brottsofferstatus som av olika orsaker hade förväntats. Detta skildras exempelvis i en artikel från Svenska Dagbladet som uppmärksammar en situation där en tonårspojke inte fått ersättning då han ansågs ha förorsakat sitt eget offerskap:

“En tonårspojke som blev rånad i samband med en knarkaffär har fått avslag efter att ha ansökt om ersättning från Brottsoffermyndigheten /.../ då man anser att han själv har försatt sig i en utsatt situation.” (Rånades vid knarkaffär - nekas ersättning 2021)

Liknande skildras i en artikel från Aftonbladet:

“En man som blev rånad och misshandlad i Mölndal 2019 får ingen brottsskadeersättning. Brottsoffermyndigheten säger nej med hänvisning till att han varit narkotikapåverkad, rapporterar Göteborgs-Posten. Den 37-årige mannen hade stämt träff med ett par, en man och en kvinna, i en lägenhet i januari 2019 för att förse dem med narkotika. I stället blev han rånad, slagen och hotad med en machete.” (Drogpåverkat rånoffer nekas ersättning 2021)

5.2.3 Äldre brottsoffer

Ett tredje tema som identifieras i artiklarna för år 2021 är äldre (gamla) brottsoffer. Dessa brottsoffer gestaltas i termer av att vara svaga och inte känna gärningspersonen. Flera av artiklarna gestaltar en bild av att äldre människor, och speciellt äldre kvinnor, är särskilt lättlurade och enkla mål för gärningspersonen. Nedan skildras ett citat från Svenska Dagbladet:

“/.../ de misstänktes för grova bedrägerier mot äldre runt om i Sverige, säger Petra Stenkula. Bland annat hade en svårt cancersjuk kvinna blivit av med 2,1 miljoner kronor från sitt konto. Kvinnan kontaktades efter att hon satt in en annons på Blocket för att sälja en rullator och där fanns hennes telefonnummer.” (Svensson 2021a)

I dessa fall är ofta gärningspersonen en för brottsoffret okänd person, vilket skiljer sig från yngre kvinnor som utsatts för brott som ofta känner gärningspersonen. Detta beskrivs exempelvis i en artikel från Aftonbladet följt av en artikel från Svenska Dagbladet:

“Hon trodde att mannen hon släppte in var en sjuksköterska som kom för att informera om vaccinet. Men mannen var i själva verket en bedragare som misshandlade och rånade 92-åringen. - Man känner sig så dum och gammal, säger hon till Efterlyst i TV3.” (Aprea Malmqvist 2021)

“En kvinna i 75-årsåldern sätter sig på cykeln. /.../ Anita, som vi kallar henne i det här reportaget, har ordnat en plats åt sin yngre syster på ett vårdhem och känner sig uppriven. /.../ När hon stiger in genom dörren till lägenheten känner hon sig trött och skör. /.../ Då ringer telefonen. Den forcerade manliga rösten på andra sidan luren säger att han ringer från Länsförsäkringars spärrtjänst och att han kan hjälpa henne att förhindra ett pågående bedrägeri. Anita får svårt att tänka klart. Vad är det som håller på att hända?” (Svensson 2021b)

5.2.4 Delanalys

Utifrån det första temat “Brottsoffer som kvinnligt och manligt begrepp” framstår det tydligt att brottsoffer generellt beskrivs som svaga i förhållande till sin gärningsperson. Detta gäller framförallt brottsoffer av kvinnligt kön, men även av manligt kön. Svaghet i förhållande till gärningspersonen är ett av de attribut som identifierar ett “idealt offer” (Christie 1986, s. 12). Denna svaghet tillskrivs brottsoffer av både kvinnligt och manligt kön. Båda “brottsoffertyperna” beskrivs generellt som svaga i relation till en man som förövare. Förövaren beskrivs såldes ha *onda avsikter* (Christie 1986, s. 12). Vad som däremot tycks skilja män och kvinnor åt som brottsoffer är att kvinnorna beskrivs ha, eller ha haft, någon form av relation till gärningspersonen. Enligt Christie (1986, s. 13) är “ideala offer”-teorin egentligen inte applicerbar på de fall av mäns våld mot kvinnor där förövaren och offret känner varandra. Men till följd av nyhetsmedias omfattande gestaltning kan det tänkas ha ett högt nyhetsvärde (Strömbäck 2014, s. 118) samt att synen på vem som får brottsofferstatus möjligen förändrats sedan teorin skrevs. Män (förutom de män som blir brottsoffer för gängkriminalitet) beskrivs generellt ha blivit utsatta av en person de inte känner då de genomfört något av betydelse och befunnit sig på en så kallad *legitim plats*. Dessa tre attribut bekräftar teorin om det “ideala offret” (Christie 1986, s. 12). Detta kan ses som intressant utifrån flera perspektiv. Det ena perspektivet exemplifierar Christie (1986, ss. 12-13) med att det typiska “ideala offret” har konststillhörigheten kvinna och det “icke-ideala offret” har

könstillhörigheten man. Det andra perspektivet är att kvinnorna i artiklarna generellt inte uppfyller "kravet" på Christies (1986, s. 12) femte punkt, att *förövaren är okänd för offret*. I övrigt uppfyller kvinnorna ofta resterande ideala attribut, precis som männen. Eventuellt skulle detta kunna ses som att männen, utöver sin könstillhörighet, beskrivs som mer ideala i sitt offerskap än kvinnorna. Att brottsoffer av kvinnligt kön gestaltas i väsentligt högre grad i artiklarna än män kan dock tänkas bero på nutida normer om vem som är ett "legitimt" brottsoffer, att empatin för brottsoffer av kvinnligt kön är mer vidsträckt samt att brottsoffer av kvinnligt kön eventuellt även ser sig själva som ett offer i högre grad än män (Burcar Alm 2005, s. 164-165; Åkerström 2001, s. 265; Åkerström & Sahlin 2001, s. 21). Liknande reflektioner skulle kunna appliceras på brottsoffer av kvinnligt och manligt kön i föregående delanalys. Att gestaltningar överlag skulle skildra hur verkligheten faktiskt ser ut är något man bör ställa sig tveksam till (Strömbäck 2014, ss. 114-115). Bilden av att läsaren inte ser män som brottsoffer i lika stor utsträckning som kvinnor som brottsoffer, kan tänkas bidra till att läsaren ser det som verklighet (Strömbäck 2014, s. 113). Normer och värderingar hos enskilda individer och vad som dominerar bland nyheter kan tänkas ligga bakom denna gestaltning och bidra till läsarens bild av verkligheten (Strömbäck 2014, s. 118).

Utifrån det andra temat "Ifrågasättande av brottsoffer" framkommer det tydligt att det i flera artiklar förekommer individer som blivit brottsoffer till följd av egen inblandning i kriminalitet. Artiklarna gestaltar gängkriminella brottsoffer i termer av att det finns vissa svårigheter i att se dem som legitima sådana. En av dessa svårigheter tycks bland annat vara att de försatt sig i ett offerskap. Tidningsartiklarna beskriver hur gängkriminella brottsoffer och gängkriminella gärningspersoner ofta, på ett eller annat sätt, känner till varandra vilket inte är ett idealiskt attribut utifrån Christies (1986, s. 12) teori. De gestaltas också som likvärdiga i förhållande till gärningspersonen, vilket gör att brottsoffret inte ses som *svagt* och gärningspersonen inte ses som *stor med onda avsikter* i förhållande till brottsoffret (Christie 1986, s. 12). Det är också möjligt att argumentera för att dessa brottsoffer inte ägnar sig åt *något av betydelse* (Christie 1986, s. 12) i och med att de lever ett kriminellt liv och oftast blir utsatta för brott i samband med det. Därigenom kan brottsoffret tänkas ha föranlett händelsen och gestaltas därav inte som oskyldig i denna bemärkelse. Dessa brottsoffer kan möjligen ses som typiskt "icke-ideala" då de varken gestaltas som betrodda eller uppfyller Christies (1986) sex attribut av "ideala offer". "Ideala offer" är däremot sällan "verkliga offer" (Christies 1986, s. 20). Tidigare forskning såsom Heber (2012) bekräftar även denna problematik i relation till brottsoffer involverade i kriminella kretsar. Mancini & Pickett (2017, ss. 453-454) samt Katz (1988, ss. 19-20) redogör också för liknande problematik gällande kriminellas

offerstatus och denna studie bekräftar även deras forskningsresultat. Hur gängkriminella gestaltas i artiklarna motsäger dock det Jönson (2001) beskriver. Det vill säga att medier tenderar att skriva om idealtypiska brottsoffer och skapar en bild av våld som oprovocerat (Jönson 2001, s. 143). Detta framkom nämligen som ett vanligt tema och kan därmed tolkas vara en dominerande nyhetsvärdering (Strömbäck 2014, s. 118). Att skildra ett brottsoffer som "gängkriminell" kan tänkas ta bort fokus från personen som ett "brottsoffer". Detta var även fallet i flertalet artiklar där brottsoffer blir ifrågasatta utifrån att deras handlingar antyds ha orsakat att de blivit ett brottsoffer. Detta ger en indikation på att nyhetsmedia lyfter fram att vissa brottsoffer får "skylla sig själva", vilket kan kritiseras utifrån begreppet "victim blaming" (Åkerström & Sahlin 2001, s. 12). Gestaltningen skulle kunna bidra till att läsaren utesluter andra betraktelsesätt av hur verkligheten ser ut då budskapet som förmedlas enbart ges ur ett verklighetsperspektiv (Strömbäck 2014, s. 113). Därmed kan det tänkas att tidningarna bidrar till att det finns tendenser av skuldbeläggande av dessa brottsoffer hos allmänheten. Däremot, med tanke på utmärkande teman och studiens sökord "brottsoffer", gestaltas de trots allt som brottsoffer.

Utifrån det tredje temat "Äldre brottsoffer" omnämns äldre personer, främst äldre kvinnor, som brottsoffer med särskild gestaltning. En äldre kvinna är ett typexempel av det Christie (1986, ss. 12-13) beskriver som ett "idealt offer". Eventuellt kan det ses som en förklaring till denna gestaltning. Utifrån ovan citat ur artikeln från Aftonbladet skriven av Aprea Malmqvist (2021) och artikeln från Svenska Dagbladet skriven av Svensson (2021b) kan brottsoffret tolkas som *svagt* i förhållande till gärningspersonen. Detta är enligt Christie (1986, s. 12) ett idealt attribut. Samtliga andra ideala attribut såsom att brottsoffret genomför något av betydelse, befinner sig på en legitim plats, förövaren är stor och har onda avsikter, är okänd för brottsoffret samt att brottsoffret har makt nog att göra anspråk på sin brottsofferstatus (Christie 1986, s. 12) är också applicerbara på dessa äldre brottsoffer. Exempelvis kan citatet om den 92-åriga kvinnan som blev rånad i sitt hem av en man som utgav sig för att vara sjuksköterska (Aprea Malmqvist 2021), ses som ännu ett exempel på ett "idealt offer" i Christies (1986) bemärkelse. Gestaltningen av äldre människor som "ideala offer" kan förstås utifrån rådande normer i samhället (Strömbäck 2014, s. 118) och att äldre individer tycks passa in i samhällets bedömning av vem som är ett "idealt offer" (Christie 1986, s. 12). Denna gestaltning, av äldre människor, blir även den bild av verkligheten som nyhetsmedia förmedlar ut till läsaren (Strömbäck 2014, s. 113), vilket bekräftar Håkan Jönsons (2001, s. 145) upptäckter av brottsoffergestaltning i media.

5.3 Likheter och / eller skillnader

Detta delavsnitt anknyter till studiens båda forskningsfrågor: "Vilka likheter och/eller skillnader går att finna respektive år?" och "Vilka likheter och/eller skillnader går att finna mellan Aftonbladet respektive Svenska Dagbladet?". Till följd av att teman redan presenterats under respektive årtal kan viss nödvändig upprepning förekomma.

5.3.1 År 1990 och 2021

Efter genomgång av respektive årtal påträffas både likheter och skillnader. Gestaltningen av brottsoffer av kvinnligt kön är av klar majoritet under båda årtalen, och då framförallt av en person de har en nära relation med. Under båda årtalen gestaltas kvinnor som svaga i förhållande till sin gärningsperson, som oftast är en man. Artiklarna år 1990 utmärker sig dock genom att de i vissa fall skildrar kvinnor mer uttrycksfullt och beskrivande, exempelvis i termer såsom "vacker" eller "ung" (se tidigare citat ur Nilsson 1990a och Atterstam 1990). En skillnad finns även i att artiklarna år 2021, i förhållande till år 1990, även har stort fokus på andra brottsoffer såsom exempelvis "äldre" brottsoffer. Gemensamt för artiklarna från både år 1990 och år 2021 är dock att brottsoffer tenderar att komma i skymundan i förhållande till det fokus som läggs på både gärningspersonen och händelsen i sig. Nedan citat ur Svenska Dagbladet år 1990 följt av Aftonbladet år 2021 skildrar varsitt citat som tydliggör detta:

"Mannen fälldes för att han tvingat sig till samlag genom knivhot och för att han hållit kvinnan fången närmare ett dygn med skarpladdat vapen riktat mot hennes huvud. Efter denna händelse har mannen misshandlat kvinnan vid ytterligare ett par tillfällen och uttalat hot mot henne och hennes anhöriga." (Fem års fängelse för våldtäkt 1990)

"Ytterligare två personer har begärts häktade misstänkta för ett mord i Åtvidaberg förra veckan, rapporterar Corren. Det rör sig om en man och en kvinna, båda 27 år gamla. /.../ Det var i onsdags kväll förra veckan som en man hittades i en lägenhet i Åtvidaberg med mycket svåra skador. Han fördes till sjukhus men hans liv gick inte att rädda. Samma kväll greps och anhölls en man i 60-årsåldern som

senare släpptes på fri fot. Han är nu avskriven /.../” (Mordutredning i Åtvidaberg växer 2021)

Gestaltningen av brottsoffer av manligt kön skiljer sig däremot mellan respektive årtal. Förutom att män förekommer i betydligt högre utsträckning i artiklarna år 2021 jämfört med artiklarna år 1990, visualiseras de även på olika sätt. Artiklarna år 1990 tenderar att skildra brottsoffer av manligt kön som “starka” i jämförelse med artiklarna år 2021, som i större utsträckning skildrar brottsoffer av manligt kön som “svaga”.

Det tycks även finnas en tendens att skriva om och problematisera brottsoffer och deras brottsofferskap, vilket förekommer både i artiklar år 1990 och år 2021. I artiklarna år 2021 gestaltas exempelvis gängkriminella brottsoffer med särskild antydning på att vara ifrågasatta som brottsoffer. Detta till följd av dess kriminella livsstil. Liknande tema finns även i artiklarna år 1990, då terrorister exempelvis ses som bristande i sitt brottsofferskap (se tidigare citat ur Så odlar staten rasism i Sverige 1990).

5.3.2 *Aftonbladet och Svenska Dagbladet*

Utifrån materialinsamlingen och innehållsanalysen framkommer det inte några större skillnader mellan de olika tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet, varken år 1990 eller 2021, gällande funna teman eller specifik gestaltning av brottsoffer i tydlig bemärkelse. De funna teman, skildrade under ovanstående rubriker, har således bekräftat och stärkt varandra. Detta exemplifieras genom två citat från år 1990, ett från Aftonbladet följt av ett från Svenska Dagbladet, där båda artiklarna behandlar liknande teman, såsom att brottsoffret varit i underläge:

“Sommaren 1988 åkte den snart 30-åriga kvinnan från Stockholm på sin första Greklandssemester. Det blev en skräcksemester. Resan slutade med att kvinnan en natt, på hemväg till sitt hotell på ön, blev överfallen och våldtagen av en 20-årig grekisk yngling. /.../ Våldtäkten var ovanligt rå och hade sado-masochistiska inslag” (Nilsson 1990b)

“En 70-årig synskadad man hittades i helgen strypt i en lägenhet i Majorna i Göteborg. Hans sambos dotterson har erkänt att han mördat mannen under en

spritfest. Den 75-åriga sambon har också anhallits misstänkt för medhjälp till mordet. Motivet är ännu okänt.” (Äldre man strypt under fest 1990).

Liknande skildring från år 2021 återges i de båda citaten nedan. Första citatet är från Aftonbladet följt av ett citat ur Svenska Dagbladet:

“31-åringen har fått pseudonymen Lily. 2015 jobbade hon som servitris på en nattklubb i New York när hon träffade Noth för första gången. Noth bjöd ut Lily, och efter en utekväll gick de hem till honom. /.../ Väl i lägenheten ska Noth ha försökt kyssa henne, något som hon inte alls kände sig bekväm med. /.../ Noth ska ha tvingat Lily till oralsex, samt haft sex med henne mot hennes vilja, något som klassas som våldtäkt.” (Dahlgren 2021).

“17-åriga Nimo polisanmälde en mopedstöld och hotades och misshandlades av de misstänkta. Efter ett halvår som gömd dömdes gärningsmännen /.../ När killarna som misstänktes för mopedstölden kallades till polisförhör fick de veta att det var Nimo som anmälts. För att hindra honom från att vittna utsatte de Nimo för hot och misshandel” (Björk 2021)

Likheter som framkommer ur ovan citat är att brottsoffret gestaltas som svag i förhållande till gärningspersonen, vilket tidigare skildrats som ett återkommande tema för respektive årtal.

5.3.3 Delanalys

De vanligast förekommande brottsoffren i artiklarna år 1990 och år 2021 är kvinnor som blivit utsatta för våld av en man de känner. Dessa kvinnor beskrivs på liknande sätt både år 1990 och år 2021. De beskrivs exempelvis som svaga i förhållande till gärningspersonen och uppfyller i de flesta fall alla krav för att ses som ett “idealt offer” enligt Christies (1986) teori förutom punkten om att *förövaren var okänd för offret*. Detta analyseras även mer utförligt under rubrikerna för respektive årtal. I och med att normer och värderingar kan ha påverkan på vad som skrivs i media (Strömbäck 2014, s. 118), kan detta tänkas bero på en underliggande normativ värdering i samhället om att brottsoffer är något “kvinnligt” (Burcar Alm 2005, s. 164; Goodey 2005, s. 124). Det skulle också kunna ses som en klart dominerande nyhetsvärdering både år 1990 och år 2021 och eventuellt som något som

affärsmässigt fungerat väl gemene årtal (Strömbäck 2014, s. 118). I relation till att brottsoffer av manligt kön skildras olika år 1990 och år 2021 kan dessa analytiska argument tänkas intresseväckande. År 1990 beskrivs de i termer av att vara starka och, enligt Christies (1986) teori, uppfyller de inte något av attributen för att ses som ett "idealt offer" och gestaltas därmed som "icke-ideala offer". År 2021 beskrivs brottsoffer av manligt kön i större utsträckning som ideala då samtliga av Christies (1986) ideala attribut mer eller mindre går att applicera. En förändring av mediegestaltningen utifrån samtliga yttre påverkande komponenter som Strömbäck (2014, s. 118) nämner, kan tänkas rimligt. Det vill säga allt från samhällets normer, nyhetsvärdering, affärsmässiga inslag, vem som skriver, värderingar, till rutiner bakom redaktionen. Det känns inte rimligt att brottsoffer av manligt kön knappt förekom i samhället år 1990, att det var en så pass stor skillnad i antal brottsoffer av manligt kön i samhället år 2021 jämfört med år 1990 eller att de från att ha varit starka brottsoffer år 1990 plötsligt betraktas som svaga år 2021. Det kan därför argumenteras för att artiklarna år 1990 ger en mindre reell (re)konstruktion av verkligheten än år 2021 (Strömbäck 2014, s. 113). Detta kan dock tänkas gälla även för artiklarna år 2021 med tanke på den dominerande förekomsten av brottsoffer av kvinnligt kön båda åren. Det skulle även kunna ses som ett tecken av påverkan utifrån de normativa värderingar i samhällsdiskursen som Burcar Alm (2005, s. 164) nämner, och att det är mer inom tidningarnas intressearena att skriva om den mer idealtypiska relationen mellan offer och förövare (Jönson 2001, s. 143). Det vill säga ett tecken på att normerna kring brottsoffer som "ett kvinnligt attribut" påverkade män från att träda fram som brottsoffer, eller se sig själv som ett brottsoffer, i högre utsträckning år 1990 än år 2021. På liknande sätt förekom gestaltningar av andra brottsoffer, exempelvis äldre som brottsoffer eller gängkriminella, i högre utsträckning år 2021 i jämförelse med år 1990.

Att beskriva brottsoffer i termer av ifrågasättande förekommer både år 1990 samt år 2021. Utöver det som redan analyserats under tidigare delanalyser, kan detta ses som nyhetsmedias sätt att (re)konstruera verkligheten och rikta uppmärksamhet mot egna problembeskrivningar och orsaksförklaringar (Strömbäck 2014, s. 114). Det kan också ses utifrån olika bakomliggande orsaker såsom att de exempelvis inte uppfyller attributen som Christie (1986, s. 12) menar "krävs" för att lättast få fullständig och legitim status som ett "idealt offer". Utifrån artiklarnas gestaltning betraktas inte dessa individer vara helt legitima brottsoffer. Det kan tänkas förklaras med att brottsoffret inte innehar tillräcklig makt för att lägga anspråk på sin offerstatus (Christie 1986, s. 14). Samtidigt beskrivs de i termer av att vara brottsoffer, dock bristande sådana, vilket kan tyckas säga emot varandra. De brottsoffer som främst gestaltas som "icke-legitima" brottsoffer, är de brottsoffer som själva är

inblandade i kriminalitet. År 1990 benämns de exempelvis som terrorister och år 2021 som gängkriminella. Att skildra dem i dessa termer kan förklaras med att vilja belysa att de själva står i skuld för att de blivit brottsoffer, vilket är ett vanligt synsätt i relation till "kriminella brottsoffer" (Mancini & Pickett 2017, ss. 453-454; Heber 2012, ss. 179, 183, 185). Att beskylla dem kan dock kritiseras utifrån så kallad "victim-blaming" vilket kan skapa problem för dem att få stöd, skydd, hjälp och eventuell frigörelse av skuld, vilket en kategorisering som brottsoffer kräver (Holstein & Miller 1990, s. 106; Tham 2001, s. 39). Gemensamt för de båda årtalen är att diskussionerna kring dessa brottsoffer ofta rört sig om att de anses själva ha försatt sig i situationen och därför har de exempelvis inte fått det stöd som de annars hade fått om de betraktats vara legitima sådana.

Aftonbladet och Svenska Dagbladet tenderar att belysa samma teman på ett likvärdigt sätt. Vilka specifika ting som bör lyftas fram tycks därmed vara ekvivalent (Strömbäck 2014, ss. 114-115). Med försiktighet kan man se det som en motsägelse på det Nilssons (2012, s. 145) studie visar. Det vill säga att offerskap inte skildras olika beroende på om det är en kvälls- eller dagstidning som skrivit om det. Att tidningarna beskriver brottsoffren som "svaga" kan också ses som att de i viss mån "spär på" både ideala- och icke ideala attribut, som Christie (1986) nämner. Eventuellt skulle det kunna tänkas bidra till att allmänheten får en ökad rädsla av att själva bli utsatta (Jönson 2001, s. 143).

6. SLUTSATSER

Syftet med studien har varit att studera hur brottsoffer gestaltas i tidningar förr (1990) och hur brottsoffer gestaltas i tidningar i närtid (2021). Detta, i kombination med en komparation mellan nyhetsartiklarna år 1990 och år 2021 samt mellan tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet. Utifrån materialgenomgång och sammanställning av empiriskt material via kodningsschema har olika teman växt fram. Resultatet visar huvudsakligen att brottsoffer gestaltas på olika sätt beroende på vem brottsoffret är, hur individen har blivit brottsoffer men också beroende på vilket år nyhetsartiklarna skrevs. Resultatet visar också att Aftonbladet och Svenska Dagbladet tenderar att gestalta liknande teman. Den hypotes som ställdes i början av arbetet i förhållande till stora samhällsförändringar som skulle kunna ha förändrat klimatet i rapporteringen på ett avgörande sätt, har dock inte kunnat bekräftas. Det som vi däremot kan konstatera är att den största skillnaden ligger i att rapporteringen om brottsoffer har ökat över tid.

Nyhetsartiklarna från år 1990 visar att brottsoffer av kvinnligt kön huvudsakligen gestaltas som svaga offer som känner gärningspersonen medan brottsoffer av manligt kön gestaltas vara förhållandevis starka. Att gestalta brottsoffer av kvinnligt kön med målande förklaringar var också vanligt förekommande samt att gestalta brottsoffer i tema av ifrågasättande brottsofferstatus. I nyhetsartiklarna från år 2021 gestaltas kvinnor likvärdigt som år 1990, medan männen gestaltas annorlunda i förhållande till år 1990. År 2021 gestaltas männen i högre grad som svaga offer som, likt år 1990, inte känner gärningspersonen. Även äldre personer beskrivs i dessa termer. Gestaltningen av att ifrågasätta brottsoffer förekommer, likt år 1990, även år 2021. Särskilt i förhållande till brottsoffer med kriminell bakgrund, men även i bemärkelse av självorsakat offerskap.

Christies definition av det "idealiska offret" stämmer sällan helt. Det närmsta förekommande "idealiska offer" som gestaltas är äldre (gamla) brottsoffer, som i nyhetsartiklarna från år 2021 mer eller mindre uppfyller samtliga idealiska attribut. Huvudsakligen förekommer dock någon form av attribut som inte motsvarar det idealiska. Detta kan vara faktorer såsom att känna gärningspersonen eller ha förorsakat sitt eget offerskap. I och med materialinsamlingens sökord "brottsoffer" utgick samtliga tidningar från att individerna var brottsoffer. I termer av Christies definition kan dock detta ifrågasättas. Därigenom är Jesper Strömbäcks definition av gestaltningsteorin väl applicerbar i skapandet av förståelse för nyhetsmediernas gestaltning.

6.1 Avslutande reflektioner

Förhoppningen med studien är att den kan medverka till att stärka kunskapsläget om nyhetsmedias gestaltning av brottsoffer. Under tiden som studien skrevs uppkom flera reflektioner. En genomgående uppfattning är att brottsoffer gestaltas på ett sätt som främst är till för att skapa intresse hos läsarna och inte med tanke på brottsoffret, eller brottsoffrena, som enskilda individer. Detta kan ur flera bemärkelser ses som problematiskt. Samtidigt kan det också ses som nödvändigt för att skildra olika problem i samhället. Målande och detaljerade gestaltningar av ett brottsoffer skulle exempelvis kunna bidra till både mer förståelse, men också risk för att ge en bild av verkligheten som inte helt stämmer. Därav kan det tänkas vara viktigt att som läsare försöka hålla sig objektiv då man tar del av nyhetsmedias gestaltningar.

En annan reflektion berör det som kan uppfattas som ett betydligt större fokus på brottsoffer i både Aftonbladet och Svenska Dagbladet år 2021 i jämförelse med år 1990. Det

är en stor skillnad i hur mycket material som publicerades respektive år, där år 2021 utgör klar majoritet. Detta kan uppfattas som att det skett en förändring hos allmänheten där intresset för brottsoffer ökat sedan år 1990. Det är också möjligt att det kan bero på en förhöjd anmälningsbenägenhet hos allmänheten och brottsoffren själva. Aftonbladet och Svenska Dagbladets utveckling är också en potentiell förklaring jämsides med den historiska aspekten av brottsoffer, vilket beskrivs i problemformuleringen. Dessa reflektioner, speciellt den historiska aspekten, kan relateras till gestaltningen av brottsoffer av manligt kön. Gestaltningen skiljer sig åt ur flera perspektiv. Dels i förhållande till hur brottsoffer av kvinnligt kön gestaltas, dels i förhållande till hur män som brottsoffer gestaltas år 1990 respektive 2021 och dels i förhållande till att brottsoffer av manligt kön påträffas i högre utsträckning år 2021 än år 1990. Även övriga gestaltningar som förekom år 2021 men inte år 1990 passar in i de reflektioner som gjorts under studiens förlopp.

Ytterligare en reflektion som uppstått är att barn som brottsoffer sällan förekommer i materialet. I vissa fall beskrevs brottsoffret som en "pojke" och ingick då i påvisade teman kring brottsoffer av manligt kön. Att det finns skillnad mellan att vara en "pojke" och en "man" respektive en "flicka" och "kvinna" kan tyckas självklart ur framförallt ett åldersperspektiv. I studien har dock barn fått ingå i temat för gestaltningen av kön, då de inte nämndes i så stor utsträckning i artiklarna. Detta till skillnad från äldre brottsoffer, som fick bilda ett eget tema. Brottsoffers benämning av kön i studien är nyhetsartiklarnas gestaltning av exempelvis "man" och "kvinna" och inte en egen benämning utifrån egna antaganden.

Nyhetstidningarnas gestaltningar av brottsoffer påvisade även en del problematik i fullständig applicerbarhet av Christies teori. Exempelvis uppstod frågor gällande huruvida brottsoffret gestaltas befinna sig på en legitim plats eller inte. Detta kan vara en tolkningsfråga från individ till individ. En annan fråga som väcks är varför ett brottsoffer, som blir utsatt av någon de känner, inte skulle ses som ett legitimt brottsoffer av allmänheten? Christies teori har i sin helhet betraktats som oförenlig med majoriteten av brottsoffer. Det vill säga utifrån att bekräfta teorin. Däremot har sjätte punkten i teorin, att brottsoffret gör anspråk på sin offerstatus, i huvudsak varit applicerbar på samtliga brottsoffer i artiklarna. Detta då de alltid benämns som brottsoffer oavsett hur de gestaltas vara ett. Det skulle kunna bero på att sökordet för studien är "brottsoffer" och inte exempelvis specificering av olika brottsliga händelser där individer blivit utsatta. Bekymmer i applicerbarhet av vissa brottsoffer och att teorin inte nödvändigtvis motsvarar verkliga brottsoffer, såsom de i nära relation, är dock något som i teorin tycks reflektera över själv. Majoriteten av brottsoffergestaltningar, förutom äldre brottsoffer, har på något sätt motstridigt teorin. En

modernare version hade varit önskvärd för att kunna beskriva vad som är ett “verklighetens offer” snarare än ett “idealt offer”.

6.2 Förslag till vidare forskning

Denna studie är begränsad till att analysera hur två tidningar, Aftonbladet och Svenska Dagbladet, gestaltar brottsoffer. Ett första förslag på vidare forskning är att analysera flera tidningar för att få en bredare bild av hur svensk nyhetsmedia gestaltar brottsoffer. Det hade också varit intressant att undersöka om och hur bilder i tidningsartiklar bidrar till att brottsoffret gestaltas på ett visst sätt. Ett andra förslag till vidare forskning är att undersöka hur gärningspersoner gestaltas i tidningar och göra en jämförelse med hur brottsoffer gestaltas. Ett tredje förslag på vidare forskning hade också kunnat ha sin utgångspunkt i genusperspektiv eller åldersperspektiv och fördjupa sig i likheter och skillnader i hur brottsoffer av manligt eller kvinnligt kön, eller ung som gammal gestaltas i nyhetsmedia.

Intervjuer, enkäter, eller exempelvis någon kvantitativ metod hade gett andra intresseväckande perspektiv. Förslagsvis hade man även kunnat använda sig av andra delar av media såsom sociala medier, nyhetssändningar på TV, radio eller liknande, för att bredda kunskapsområdet av mediagestaltning ytterligare. Med ett annat syfte och andra frågeställningar, skulle intervjuer även kunna användas både självständigt, eller som ett komplement, för att genom diskussioner ta del av åsikter hos enskilda nyckelpersoner, exempelvis brottsofferjourer, brottsoffer, anhöriga eller liknande, om hur de ställer sig i förhållande till den gestaltning media förmedlar av brottsoffer.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Tryckt skrift

Andersson, B. & Lundberg, M. (2001). Kvinnomisshandel som kunskapsfält - att definiera, förklara och hantera ett socialt problem. I: Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 63-91.

Bergström, G. & Boréus, K. (2018). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I: Bergström G. & Boréus, K. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 17-45.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Christie, N. (1986). *The ideal victim*. I: Duggan, M. (2018). *Revisiting the 'Ideal Victim'*. Bristol University Press: Policy Press, ss. 11-23.

Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Northeastern University Press: Boston.

Goodey, J. (2005). *Victims and victimology: Research, policy and practice*. Harlow: Pearson Education.

Heber, A. (2012). Brottslingen som brottsoffer. I: Heber A., Tiby E & Wikman S. (red.). *Viktinologisk forskning: Brottsoffer i teori och metod*. Lund: Studentlitteratur, ss. 179-199.

Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible?: how television frames political issues*. Chicago: University of Chicago Press.

Jönson, H. (2001). Äldre människor som offer för våld och brott. I: Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 119-154.

Katz, J. (1988). *Seductions of crime: moral and sensual attractions in doing evil*. New York, N.Y.: Basic Books.

Nilsson, B. (2012). Brottsoffer i nutida svenska dags- och kvällspress - en studie i offerskapets logiker. I: Heber A., Tiby E & Wikman S. (red.). *Viktimologisk forskning: Brottsoffer i teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB, ss. 137-156.

Ryding, A. (2001). Tiden som retorisk resurs - om brottsofferjournalers gränssättningar. I: Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 155-182.

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Los Angeles, California: SAGE Publications Ltd.

Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: En introduktion till politisk kommunikation*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Tham, H. (2001). Brottsoffrets uppkomst och framtid. I: Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 27-45.

Walklate, S. (2007). *Imagining the victim of crime*. Maidenhead, England: Open University Press.

Åkerström, M. (2001). Annie - en motberättelse. I: Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, ss. 265-281.

Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). (2001). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska resurser

Aftonbladet.se. (2016). *Om Aftonbladet*. [online] Tillgänglig via: <https://www.aftonbladet.se/om-aftonbladet/a/LOIQ4/om-aftonbladet> [Åtkomst 25 mars 2022]

Brottsofferjouren (u.å.). *Begreppet brottsoffer*. [online] Tillgänglig via:

<https://www.brottsofferjouren.se/brottsofferstod/begreppet-brottsoffer/> [Åtkomst 5 mars 2022]

Brottsoffermyndigheten (u.å.). *Om oss*. [online] Tillgänglig via:

<https://www.brottsoffermyndigheten.se/om-oss/> [Åtkomst 6 mars 2022]

Burcar Alm, V. (2005). *Gestaltningar av offererfarenheter. Samtal med unga män som utsatts för brott*. [PDF] Sociologiska Institutionen: Lunds universitet.. Tillgänglig via:

<https://lucris.lub.lu.se/ws/files/4858901/1515540.pdf>

Entman, R.M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. I: *Journal of Communication*. [PDF] Northwestern university, ss. 51-58. Tillgänglig via:

<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

Graneheim, U.H. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. I: *Nurse Education Today*.

[PDF] Department of Nursing: Umeå University, ss. 105-112. Tillgänglig via:

<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001>

Holstein, J.A. & Miller, G. (1990). Rethinking Victimization: An Interactional Approach to Victimology. I: *Symbolic Interaction*. [PDF] Marquette University: JAI Press Inc, ss.

103-122. Tillgänglig via:

<https://doi.org/10.1525/si.1990.13.1.103>

Hsieh, H-F. & Shannon, S. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. I: *Qualitative Health Research*. [PDF] Sage Publications, ss. 1277-1288. Tillgänglig via:

https://www.researchgate.net/publication/7561647_Three_Approaches_to_Qualitative_Content_Analysis

Mancini, C., & Pickett, J. T. (2017). Reaping What They Sow? Victim-Offender Overlap Perceptions and Victim Blaming Attitudes. I: *Victims & Offenders: An International Journal of Evidence-based Research, Policy, and Practice*. [PDF] Routledge, Taylor & Francis

Group, ss. 434-466. Tillgänglig via:

<https://doi.org/10.1080/15564886.2015.1093051>

Svenska Dagbladet. (u.å.). *Välkommen till Svenska Dagbladet: Fakta om SvD*. [online]

Tillgänglig via:

<https://kundservice.svd.se/Ovrigt/Info-om-SvD/> [Åtkomst 25 april 2022]

UN General Assembly. (1985). *Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power*. A/RES/40/34. [PDF] Tillgänglig via:

https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/40/34

Wahlberg, S. (2019). "Olaga integritetsintrång vid hämnsporr - och synen på brottsoffer".

[online] Dagens Juridik. Tillgänglig via:

<https://www.dagensjuridik.se/nyheter/olaga-integritetsintrang-vid-hamndporr-och-synen-pa-brottsoffer/> [Åtkomst 15 april 2022]

Refererade tidningsartiklar

Tryckta

Apréa Malmqvist, M (2021). Hveror, 92, misshandlad och rånad av vaccinbedragare. *Aftonbladet*, 16 februari, s. 10-11.

Atterstam, I. (1990). Brottsoffer kräver skydd. *Svenska Dagbladet*, 18 juni, s. 10.

Buggningsåtal kan läggas ned. (1990). *Svenska Dagbladet*, 15 april, s. 1.

Carlberg, P. (1990). Fyra skjutna i familjedrama. *Svenska Dagbladet*, 18 juni, s. 6.

Danielsson, A. (1990). "Vi har aldrig blivit befriade". *Svenska Dagbladet*, 7 augusti, s. 7.

Ekberg, B. (1990). Fler åklagare med kunskap om barn behövs. *Svenska Dagbladet*, 18 januari, s. 9.

Fem års fängelse för våldtäkt. (1990). *Svenska Dagbladet*, 20 oktober, s. 8.

Hjertén, L. (2021b). Sylvie, 34, sköts ihjäl av sin chef ■ System: "Det är så överkligt" ■ Dödad inför kollegorna ■ Hade hemligt förhållande. *Aftonbladet*, 7 juni, ss. 8-9.

Hjertén, L. (2021c). 'Vill bara ha ett svar på varför'. *Aftonbladet*, 7 november, s. 10 .

Karén, F. (2021). SD-politiker döms för sexofredande - film bland bevisen Mårten Schultz: Därför drev staten Lundgren-målet. *Svenska Dagbladet*, 23 november, s. 10.

Knivskuren efter bråk på krog. (1990). *Svenska Dagbladet*, 18 juni, s. 6.

Leijonhielm, M. (1990). Skadestånd: 0 kronor. *Aftonbladet*, 13 mars, s. 15.

Lifvendahl, T (2021). Tove Lifvendahl: Både gränser och centrum måste hålla. *Svenska Dagbladet*. 14 november, s. 2.

Nilsson, K. (1990a). Sharons mamma vill inte glömma. *Aftonbladet*, 15 juni, s. 9.

Nilsson, K. (1990b). Kvinna våldtogs på charterresan. *Aftonbladet*, 6 februari, s. 23.

Skogelin, M. (2021). Två unga män döms för våldsnatt på kyrkogård. *Svenska Dagbladet*, 8 januari, s. 27.

Svensson, F. (2021b). Oväntad inkomst för gängen: lura äldre på deras besparingar. *Svenska Dagbladet*, s. 6-8.

Så odlar staten rasism i Sverige. (1990). *Aftonbladet*, 14 juni, s. 4

Äldre man strypt under fest. (1990). *Svenska Dagbladet*, 17 juli, s. 6

Öhrman, S. (1990). 38 procent får inte besöksförbud. *Aftonbladet*, 29 januari, s. 21

Elektroniska

Björk, H. (2021). Mamma: "Var det allt vårt liv var värt?". *Svenska Dagbladet*, [online] 19 juli. Tillgänglig via:

<https://www.svd.se/a/JE3O38/mamma-var-det-allt-vart-liv-var-vart> [Åtkomst 7 april 2022]

Dahlgren, S. (2021). Anklagas för övergrepp av två kvinnor Tv:s "Big", Chris Noth, förnekar: Det är falskt. *Aftonbladet*, [online] 18 december. Tillgänglig via:

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/wO0gJL/chris-noth-anklagas-for-overgrepp--nekar-till-allt-nej-betyder-alltid-nej> [Åtkomst 7 april 2022]

Drogpåverkat rånoffer nekas ersättning. (2021). *Aftonbladet*, [online] 27 maj. Tillgänglig via:

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/aPmyM5/drogpaverkat-ranoffer-nekas-ersattning> [Åtkomst 27 maj 2022]

Ek, T. (2021). Clara Klingenström: Det är inte mitt fel att jag har blivit slagen. *Aftonbladet*, [online] 6 mars. Tillgänglig via:

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/melodifestivalen/a/aP331a/clara-klingenstrom-det-ar-inte-mitt-fel-att-jag-har-blivit-slagen> [Åtkomst 7 april 2022]

Gängen var en del av Einárs liv. (2021). *Aftonbladet*, [online] 22 oktober. Tillgänglig via:

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Pon170/gangen-var-en-del-av-einars-liv> [Åtkomst 10 maj 2022]

Hjertén, L. (2021a). Falske hjärtläkaren "John" åtalas för nya brott. *Aftonbladet*, [online] 24 december. Tillgänglig via:

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EaLv9K/falske-hjartlakaren-john-atalas-for-nya-brott> [Åtkomst 12 maj 2022]

Larsson, M (2021). Ung man åtalas för sju mordförsök. *Svenska Dagbladet*, [online] 14 maj. Tillgänglig via:

<https://www.svd.se/a/nAdqpJ/atal-for-knivattack-i-vetlanda-vantas-idag> [Åtkomst 13 maj 2022]

Mordutredning i Åtvidaberg växer. (2021). *Aftonbladet*, [online] 15 februari. Tillgänglig via: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/41mV3G/mordutredning-i-atvidaberg-vaxer> [Åtkomst 11 maj 2022]

Neuding, P. (2021). Paulina Neuding: Brås granskning är inte klar. *Svenska Dagbladet*, [online] 15 december. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/y4KRdK/kartlagg-ocksa-framlingsfientlighet-mot-svenska-barn?metering=offer-klarna> [Åtkomst 11 april 2022]

Palmström, O. (2021). Stjärnan kräver längre straff för tränare. *Svenska Dagbladet*, [online] 22 januari. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/bnLX3v/stjarnan-kraver-langre-straft-for-tranare?metering=offer-klarna> [Åtkomst 7 april 2022]

Rydell, M. (2021). De flydde hbtq-förtryck - misstänks ha våldtagits på RFSL:s kontor. *Svenska Dagbladet*, [online] 29 januari. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/6zB83r/misstankta-omfattande-sexuella-overgrepp-pa-rfsl?metering=premium-klarna> [Åtkomst 7 april 2022]

Rånades vid knarkaffär - nekas ersättning. (2021). *Svenska Dagbladet*, [online] 23 februari. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/JJBW0P/ranades-vid-knarkaffar-nekas-ersattning?metering=offer-klarna> [Åtkomst 12 april 2022]

Svensson, F. (2021a). Gängens okända klipp: lurar äldre på miljoner. *Svenska Dagbladet*, [online] 15 november. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/Bjydwq/gangens-okanda-klipp-lurar-aldre-pa-miljoner?metering=premium-klarna> [Åtkomst 8 april 2022]

Tronarp, G. (2021). Experten sågar domen mot Nytorgsmanen. Tidigare domaren Ulrika Rogland: Tolkat lagen fel. *Aftonbladet*, [online] 4 november. Tillgänglig via: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/nW06mL/experten-sagar-domen-mot-nytorgsmanen> [Åtkomst 7 april 2022]